

ઝરમરી ઝરમરી

(કાબ્યસંગ્રહ)

ચંદ્રકાન્ત રાવ

: પ્રકાશક :

એમ. એમ. સાહિત્ય પ્રકાશન

પુસ્તક પ્રકાશક અને વિક્રેતા

મહાવીર માર્ગ, આણંદ-૩૮૮૦૦૧

ZARMAR ZARMAR

જરમર જરમર

Collection of Lyrics and Poems

By **Chandrakant Rao**

Pub. by M.M. Sahitya Prakashan,
Mahavir Marg, Anand - 388001.

© સૌ. કલાનેન સી. રાવ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦૧૨

નાકલ : ૧૦૦૦

મૂલ્ય રૂ. :

માઈપ સેટીંગ્સ Mayur's

સાળપટ ગુજરી સાહિત્યાલય, ગાડોર

આવરણ ચરોતર સાહિત્યાલય, નાન્દિયાદ

પ્રકાશક એમ.એમ.સાહિત્યપ્રકાશન

પુસ્તક પ્રકાશક અને વિક્રેતા

મહાવીર માર્ગ આણંદ

મુદ્રક અર્પણ પ્રિન્ટરી

રાધાસ્વામી ચેમ્બર્સ, ભાલેજ રોડ, આણંદ.

અર્પણ

દાંપત્યજીવનની પણ્ઠિપૂર્તિના મંગાલ અવસરે
જીવનમાં સદાય આનંદની ઝરમર ઝરમર
વરસાવી કુટુંબને લીલુંછમ રાખ્યું એવાં મારાં
ધર્મપત્ની સૌ. કલાને...

સુખદ દાંપત્ય, સ્નેહ છલોછલ;
સંગે વિત્યાં વરસ સાઈ,
સુવર્ણ અવસર અમ જીવનનો આ
અખંડ પ્રભુ તું રાખ.

- ચંદ્રકાન્ત રાવ

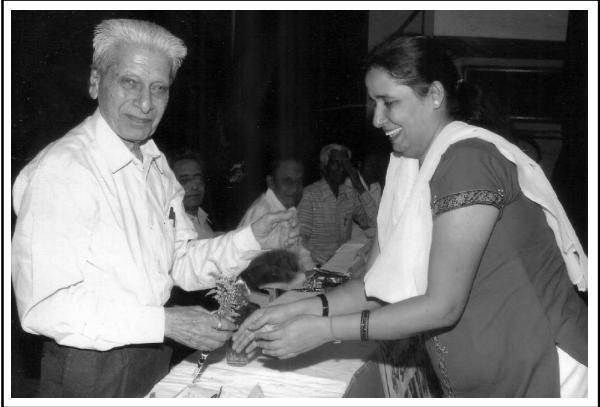
કુટુંબ મેળો

બેઠેલાં (ડાબેથી) પુત્રી ચિ. સૌ. કલ્પના, લેખકનાં ધર્મપત્ની સૌ. કલાબેન, લેખકશ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવ અને પૌત્ર ચિ. અવિરત તથા આગળ ચિ. અક્ષર. પાછળ બેઠેલાં (ડાબેથી) પુત્ર ચિ. સંજય, સૌ. સારિકા, સૌ. કૌશિકા, સૌ. ચેતના, પુત્ર ચિ. હેમંત તથા ચિ. કૌશાલ (દોહિત્ર)

શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવનાં પુસ્તકો

પુત્રવધુની શુલેચ્છા

‘કુમકુમ પગલે’ નવલકથાના લોકપર્ષા પ્રસંગે
પુત્રવધુ સૌ. યેતના હેમંતલાઈ રાવ લેખકને
પુજ્યગુણ અપી સહર્ષ શુલેચ્છા પાઠવે છે.
પાઠજી - શાયરશ્રી અલીલ ધનતેજયી, લેખક
શ્રી પ્રિયકાન્ત પરીખ, લેખક શ્રી પુરુષાજ જોખી
વગેરે.

નવલકથા :-

૧. પ્રેમદીવાની (ત્રણ આવૃત્તિ)
૨. આરાધના (ગ્રન્થસ્થ અને ધારાવાહિક)
૩. જેલમ જંપી ગઈ (બે આવૃત્તિ)
૪. સામે કાંઠે શ્યામ (બે આવૃત્તિ)
૫. રમત રમાડે રામ
- ૫-એ. સ્નેહવર્ષા (‘પ્રેમદીવાની’ની બીજી આવૃત્તિ)
૬. કુમકુમ પગલે

વાતાસંગ્રહ :-

૧. સ્નેહદીપ	૨. ઘરભણી
૩. આંબાની ડાળ	૪. પીળાં પાંદડાની લીલાશ

કાવ્યસંગ્રહ :-

૧. ગોરી મારા ગામની
૨. ઊરમર ઊરમર
૩. અત્તલક દલ્લક
૪. શ્રદ્ધા
૫. સળગી રહી છે સરહદો

બાળકાવ્ય સંગ્રહ :-

૧. છબદ્ધબિયાં	૨. ચાંદામાઝા પોળી
૩. મોહન મોરલીવાળો	૪. છુક છુક ગાડી
૫. હસતો રમતો ગાય કનૈયો	
૬. નંદ ઘેર આનંદ ભયો	

ચિંતન લેખો :- ૧. વિસામો ૨. ગોરસ ૩. દીવાદાંડી
૪. રાખનાં રમકડાં ૫. આસપાસ

લેખકો ભાવકોના પ્રતિભાવો

અમદાવાદ
૬ - ૮ - ૦૯

પરમ સ્નેહી શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ,

કુશળ હશો. તમારી ‘કુમકુમ પગલે’ નવલકથા મળી.
આમાં ઈતિહાસ અને કલ્યાણ દ્વારા કથાની સુંદર ભાત ઉપસાવી
છે. એ પ્રસન્ન કરે તેવી છે.

વડોદરામાં તમારી સુંદર સાહિત્યિક પ્રવૃત્તિઓથી પણ
વાકેફ રહું છું. અને તેનો આનંદ અનુભવું છું...

સ્નેહાધીન

કુમારપાલનાં સ્મરણ
(પદ્મશ્રી ડૉ. કુમારપાલ દેસાઈ)

જાણીતા લેખક અને પૂર્વ પ્રમુખ
ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ, અમદાવાદ
શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈની શૈલી રમણલાલ દેસાઈની શૈલી જેવી

છે.

પદ્મશ્રી સિતાંશુ મહેતા (‘કુમકુમ પગલે’) (લોકપણ
પ્રસંગે)

તમે વિવિધ સ્વરૂપે વાર્તા તત્ત્વ પ્રગટ કરો છો એ તમારી
સર્જક તરીકેની ગતિ સૂચવે છે. સરળ છતાં (હદયંગમ) ભાવ
નિરૂપણ એ તમારી વિશેષતા છે...તમે શબ્દને તપ રૂપે આરાધ્યો
છે.

- પદ્મશ્રી પ્રવીણ દરજી

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ અભિજાત પુરુષ છે. આગળ વધીને કહું તો
તેઓ અજાતશત્રુ છે...તેઓ કવિતા, વાર્તા, નવલ તો લખે છે જ, પણ
પ્રબોધક સંસ્કારી સાહિત્ય ય લખે છે.

પદ્મશ્રી પ્રવીણ દરજી (લુણાવાડા)
(‘વિસામો’ પુસ્તક અંગે પ્રતિભાવ)

તમારી વાર્તાઓ શ્રેયસાધક છે. શૈલીની સરળતાને સ્પષ્ટતા
પણ નોંધપાત્ર છે. અભિનંદન

ડૉ. જયંત પાઠક
(જાણીતા કવિ, લેખક)
(‘આંબાની ડાળે’નો પ્રતિભાવ)

સુરત, ૨૨-૪-૦૩

પ્રિય ભાઈ,

‘જેલમ જંપી ગઈ’ (નવલકથા) સંબંધે વિમોચન વેળા હું થોડુંક
બોલ્યો હતો. મને એ નવલકથા ખૂબ ગમી છે. એની ત્રીજી આવૃત્તિ
થાય તો નવાઈ નહીં. કોઈ ફિલ્મ કંપનીએ એનું પિકચર ઉતારવું જોઈએ.
સફળ ચલચિત્રની બધી જ સામગ્રી એમાં ભરપેટે છે. શુભેચ્છાઓ
સાથે. —

(ડૉ. રણજિત પટેલ) ‘અનામી’ ના જયશિવ
સમાજના વિવિધ વર્ગમાંથી આવેલ આ વાર્તાઓ સમાજની
રૂઢિઓ, તેના તાણાવાણા, માનવીની સંવેદનાઓ, સંબંધો અને તેની
નાજુકાઈને સ્પર્શી જાય એ રીતે મૂકી છે, તે જ આ સંગ્રહ (પીળાં પાંડાંની
લીલાશ)ની ખૂબી છે. આ સંગ્રહની વાર્તાઓ માનવીના મનના ઊંડાણમાં
લઈ જાય છે.

(જાણીતા, શાયર, નાટ્યકાર)
(વડોદરા) ડૉ. પ્રદીપ પંડ્યા

‘પ્રેમાનંદ સાહિત્ય સભા’ના પ્રમુખ શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવ મોટી ઉમરે બાળકાવ્ય સર્જન તરફ વળ્યા તે ખૂબીની વાત છે....એમનાં કાવ્યોમાં વૈવિધ્ય, ગેયતા અને કલ્યાણાશીલતા છે.

ડૉ. લવકુમાર દેસાઈ

(નાટ્યકાર, ચિંતક, વિવેચક)

નવલકથાકાર અને વાર્તાકાર શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવ ‘છબછબિયાં’ દ્વારા બાળકાવ્યો લઈને આવે છે એ ઘણી મોટી વાત છે. એમાં એમના અનુભવનો નિયોડ હોય.

ડૉ. ચિનુમોદી

(જાણીતા શાયર, વિવેચક, ચિંતક)

બાળ માનસને કેન્દ્રમાં રાખીને, કાવ્યોના વિષય, ભાષા, ભાવ વગેરેનું ચયન અને પ્રયોગ એટલાં સરળ, સહજ અને સ્વાભાવિક છે, કે ક્યાંય દુર્ભોધુતાનો અહેસાસ થતો નથી. (‘ચાંદામામા પોળી’)

ડૉ. રશીદ મીર

(જાણીતા શાયર, તથા તંત્રી શ્રી : ‘ધબડુ’)

હરીન્દ્ર દવે પદ્ધી આવી નવલકથા (સામે કંઠે શ્યામ) વાંચવા મળી... રાધા આજીવન કૃષ્ણથી વિરહિત રહી તેમ તમે પણ ‘અલ્પા’ને વિરહીણી મૂકી છે તે વાર્તાકારની સફળતા છે. વર્ષે વર્ષે ગીતો પણ રંગ પૂરે છે. નવલિકા લેખક તરીકે તો તમને ઘણા વખતથી ઓળખતો આવ્યો છું. ધન્યાવાદ

(કડી) રામજુભાઈ કડિયા

(જાણીતા લેખક, કડી)

તમારી નવલકથા ‘સામે કંઠે શ્યામ’ વાંચી. અલ્પા અને

મૌલિકના અમદાવાદની પશ્ચાદ ભૂમિમાં રચાએલ કથા રસપ્રદ છે. મજા આવી.

સ્નેહાધીન

પ્રિયકાન્ત પરીખ

(લોકપ્રિય નવલકથાકાર), અમદાવાદ

Dear sir,

We have received a work of which you are the author. In order to process it, we need some data...The information sent by you will be used to distinguish your name from other persons listed in the catalogs of American Libraries. sincerely yours. (Mrs.) Eunice Stutoman Gupta)

Library of congress, south Asia.

‘પ્રેમાનંદ સાહિત્ય સભા’ જેવી ગુજરાતની જ્યાતનામ સાહિત્યિક સંસ્થાના પ્રમુખ તરીકે કાર્યરત એવા શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવની ખૂબ જ લોકભોગ પાંચ નવલકથાઓ (‘પ્રેમદીવાની’થી ‘સામે કંઠે શ્યામ’) અને ‘સ્નેહાધીપ’ જેવા નવલિકા સંગ્રહો ગુજરાતી સાહિત્યને એમનું ઉત્તમ નજરાશું છે.

ચશવંત કડીકર

(જાણીતા વાર્તાકાર, કવિ, ચિંતક, વિવેચક)

આપની કૃતિઓથી હું પ્રભાવિત થયો છું. સારી અને સાચી લાગણી આપણો સમાજ સમજે એ જ અભ્યર્થના...સ્નેહાધીન,

(જાણીતા સાહિત્ય પ્રેમીદાતા) બી. એલ. રાવ (અમેરિકા)
તમે ભલે ‘ચન્દ્ર’ કહેવાયા પણ કાવ્યમોતી ચરનારાયે છો.

રાધેશ્યામ શર્મા

(તा. ૧૧ - ૧૧ -૦૭,
‘ગોરી મારા ગામની’ કાવ્યસંગ્રહનો પ્રતિભાવ
જાણીતા લેખક વિવેચક, ચિંતક)

શ્રી રાવ નવલકથાકાર અને વાર્તાકાર તરીકે ઘ્યાત હોવાથી
અને અનેક સામયિકોમાં ઓમની કૃતિઓ પ્રગટ થતી હોવાથી લેખન
નિપૂણતા એમની પાસે હોય તે સ્વીકારી શકાય.

રવીન્દ્ર ઠાકોર
(‘કિતાબધર’, લોકસત્તા જનસત્તા)

સ્નેહી શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ,
તમે સંસ્કારનગરી વડોદરાની સાહિત્યિક, સાંસ્કૃતિક, શૈક્ષણિક
પ્રવૃત્તિઓમાં સક્રિયતા દાખવવાની સાથે નવલકથા અને નવલિકા
સાહિત્યના સર્જનમાં રસ દાખવ્યો છે એ અભિનંદનીય છે.

પ્રા. પ્રસાદ ભ્રાહ્મભાઈ
(જાણીતા વિવેચક, ચિંતક
અમદાવાદ.)

પ્રિય શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ
આપની સુંદર નવલિકાઓ વાંચી, માણી... નવલિકામાં ખૂબ
જ ટૂંકા વ્યાપમાં ચમત્કૃતિ ઉત્પત્ત કરવી એ અધરૂ કામ છે. આ કણા
આપે સુપેરે સિદ્ધહસ્ત કરી છે. આપ ‘પ્રેમાનંદ સાહિત્ય સભા’ જેવી
માતબર સંસ્થાના પ્રમુખ છો એ ગૌરવની વાત છે.

નટવરલાલ એમ. ભ્રાહ્મભાઈ
B.A, L.L.B, I.R.S. F.I.C.A. (Advocate)
(મુંબઈ ૨૬ - ૭ - ૦૪)

ગામ, તડકો, આકાશ, પરોઢ, પૂર્વની સિંહદુરી રંગી સંધ્યાના

સિંહદુરિયા શાસની અનુભૂતિનું કથન શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવની કવિ ચેતનાની
ઉપલબ્ધિ છે... ‘મેળામાં મહાલતી ગોરી મારા ગામની’... ગતિશીલ
શબ્દચિત્ર રચતી આ શબ્દાવલિની નિર્વાજ પ્રાસાદિક બાની કેવી તો
ભાવસૃષ્ટિ રચે છે.’ કવિ મસ્તરંગી પ્રકૃતિઓના અસબાબથી સ્વસ્થ
દર્શનને નિરૂપે છે. એ કવિ શ્રી ચંદ્રકાન્ત રાવની ચેતનાની ઉપલબ્ધિને
પોંકીએ...

(‘ગોરી મારા ગામની’ ના લોકાર્પણ પ્રસંગે)
(જાણીતા વિવેચક) ડૉ. સુભાષ દવે

ટૂંકી વાર્તા, કાવ્યો, ચિંતન લેખ, રેઝિયો, નાટક બાળ સાહિત્ય
અને નવલકથા... આ વૈવિધ્યને અંકે કરી સર્જન કેડીએ ચાલનાર
ચંદ્રકાન્ત રાવનાં નિખાલસતા, નમતા અને સાદગી સૌને સ્પર્શી જાય
છે.

ચ્યંબક જોખી
જાણીતા પત્રકાર – (‘દિવ્યભાસકર’ ફૈનિક)
‘ગોરી મારા ગામની’ કાવ્યસંગ્રહનો ઉજાસભર્યો ઉઘાડ જ
સુંદર શબ્દરચનાના આવિષ્કારથી થયો છે. ‘તડકો ભરી લો ગજવે
મારા ગામનો, કેવું ઉજપું અહીં આકાશ છે.’ લાલિત્યસભર લયની
શબ્દાળુતા આ કાવ્ય સંગ્રહ (ગોરી મારા ગામની)નો શાસ છે... શ્રી
ચંદ્રકાન્તભાઈએ આ કાવ્યસંગ્રહમાં નારીને અનેકરૂપે કાવ્ય સ્વરૂપે
સ્મરી છે અને કંડારી છે. કવિશીએ આ સંગ્રહમાં વિષય વૈવિધ્ય
સાથે હાઈકુ, મુક્તકો, અધ્યાંદસ કાવ્યો, ગજલો, ગરબા, ગીતો વગેરે
આમે જ કરી એમના વર્ણોના કાવ્યો અને કવિઓ સાથેના સંબંધોનું
નવનીત પાથર્યું છે...

શ્રી કીર્તિકાન્ત પુરોહિત
(જાણીતા ગજલકાર, વાર્તાકાર, ગીતકાર)

યૌવનનું મનોહારી, નિર્મણ, સુભગ, સાત્ત્વિક વર્ષાન તથા શાઢ
ચિત્રાત્મક કાવ્યો વાંચકોના દિલમાં સાધારીકરણનો ભાવ ઉત્પન્ન કરી
જાય છે. કવિ અનુભવે છે તેવો જ ભાવ વાંચકો પણ અનુભવે છે.

પ્રો. રમણભાઈ ટક્કર

‘ગીતાપ્રેમી’ (ગોરી મારા ગામની’નો પ્રતિભાવ)

Dear Shri Rao...Thank you for your Tribute
to late u.s.president John F. Kennedy...I have plea-
sure in forwarding it to Mrs. Kennedy, who I am sure
will appreciate it.

Donald To Shea. (Director, united states
information service)

શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈ રાવ,...

સ્નેહદીપ વાર્તા સંગ્રહમાં સાચે જ સ્ત્રીનાં કલ્યાણકારી અને
મંગલમય સ્વરૂપોના પાવક પ્રસંગ છે. તે સર્વ ગમ્યા, માણ્યા અને તે
માટે આપના સુકાર્યને બિરદાવવા ‘સંસ્કાર પારિઠોષિક’ એનાયત
કરતાં આનંદ અનુભવું છું....હાઈક અમિનંદન....

વિહૃલભાઈ પટેલનાં સ્નેહ સ્મરણ
(નિયામક : ‘સંસ્કાર પરિવાર’)

પ્રસ્તાવના

આ અવસરે....

ગાંધી પહેલાં હું પદ્ય લખતો થયેલો. કાવ્યો જેમ જેમ છપાતાં ગાયાં તોમ તોમ લખવાનો ઉમંગ વધતો રહ્યો. ઘણીવાર કાંઈક જોઈને કે અનુભવીને આચાનક જ ઉદ્ગાર નીકળી જાય અને પછી એ કાવ્યકૃપ પામે એવુંચ બન્યું છે. આમાંનાં ઘણાં કાવ્યો ‘જનકલ્યાણ’, ‘અખંડ આનંદ’, ‘વીણોલાં મોતી’, ‘ગુજરાત પાકિસ્તાન’, ‘ભટ્ટ ભાર્સકર’, ‘અલભદ્ધ યુવક’, ‘અલભદ્ધોત્કર્ષ’, ‘શુભદા’, ‘પુસ્તકાલય’, ‘ઓળખ’, ‘ભવોદ્ધિ’, વગેરે અનેક સામયિકોમાં સમયાંતરે છપાયેલાં છે, તો ઘણાં નવાં પણ છે.

કવિ હોવાના કશાય ભાર વિના લખાયેલાં આ કાવ્યો જનહૃદય સુધી પહોંચ્યો તો ઘણું છે. વાતાંઓ કે નવલકથાઓ લખવાની સાથે સાથે આ કાવ્યો પણ લખાતા રહ્યાં છે અને એ રીતો માં સરસ્વતીની સાધના થતી રહી છે એનો જ માત્ર આનંદ છે.

જો કે મને ખાત્રી છે કે આમાંનાં ઘણાં કાવ્યો વાચકોને ખૂબ ગમશે, કારણ કે એમાં વિષયની પણ ઘણી વિવિધતા

છે. એમના પ્રતિભાવ આવકાર્ય છે. ગીતા, ગાંગલ, રાસ, ગરબા, ઉર્મિગીતા, કંતુગીતા એવું ઘણું જરમર રૂપે અહીં વરસ્યું છે જે આહ્લાદક લાગારો.

આ સંગ્રહના પ્રકાશનનું શ્રેય એમ. એમ. સાહિત્ય પ્રકાશનવાળા શ્રી ચાહુબાઈને છે. એમનો આભાર.

(વડોદરા)

- ચંદ્રકાન્ત રાવ

સી/૧૩, કસ્તુરી નગાર,
માંજલપુર નાકા,
લાલબાગ રોડ, વડોદરા - ૩૬૦૦૦૪
ફોન : ૨૬૫૭૩૫૮

કરમર કરમર
અનુકમાળિકા

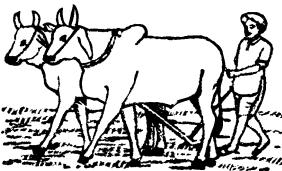
ક્રમ	કાવ્યનું નામ	પેજ નં.		
૧.	જરમર જરમર	૧	૨૨. આજે પ્રમુ...	૨૩
૨.	પ્રશય સુખ	૨	૨૨-ા બે હાઈકુ	૨૪
૩.	દર્શન તારાં થાય	૩	૨૩. આણુયુગનું માનવ-જીવન	૨૫
૪.	લોહી તરસ્યાં	૪	૨૪. ખોજ	૨૬
૫.	આંસુ ભરી અમ અંજલિ	૫	૨૫. મીઠી સુગંધ માટીની મહેકી	૨૭
૬.	પ્રેમ પારસમણી	૬	૨૬. વિશ્વના બજારમાં	૨૮
૭.	આપણો બાહ્યાંભર	૭	૨૬-ા હાઈકુ	૨૯
૮.	કુંભવાતને	૮	૨૭. વિદ્યાય વેળાએ	૩૦
૯.	દીપોત્સવી નિત છે. (ગીત)	૯	૨૭-ા બે હાઈકુ	૩૦
૧૦.	સુગંધ વાસંતી	૧૦	૨૮. ઘર ઘર રમશું	૩૧
૧૧.	વાદળ દોડે	૧૧	૨૯. વૈશાખે આંખો મ્હોરતો	૩૩
૧૨.	સૂતરને તાંતણે	૧૨	૩૦. વર્ધરાણી	૩૪
૧૩.	શરદ પૂનમનો ચાંદ રે.	૧૩	૩૧. શિયાળો	૩૫
૧૪.	વૃક્ષ વાવજો	૧૪	૩૨. ગરબે ઘૂમતાં રે...	૩૬
૧૫.	તું બને જશોદા મા	૧૬	૩૩. અધાઢ માસે આવી હો	૩૭
૧૬.	કોર્યે ગરબે ઝળહળ દીવડા	૧૭	૩૪. ઓલી વસંત ખીલી છે વગડે	૩૮
૧૭.	ચેતીને રહેજો	૧૮	૩૫. પંખીના કંઠમાં	૩૯
૧૮.	અમર ગાથા ઈતિહાસે	૧૯	૩૬. લુંટવે નવેલી નાર	૪૦
૧૯.	વરસ્યું ગગનથી વ્હાલ	૨૦	૩૭. અભિલ બ્રહ્માંડમાં (કટાક્ષ કાવ્ય)	૪૧
૨૦.	મીરાંબાઈના જંતરમાં	૨૧	૩૮. માતાના ચરણોમાં	૪૨
૨૧.	નસીબના છે ખેલ ન્યારા	૨૨	૩૯. પ્રસરો પ્રેમ પ્રકાશ	૪૩
			૩૯-ા મુક્તક	૪૩
			૪૦. જન્મ થયો શ્રી રામનો	૪૪
			૪૧. રાધા વૃંદાવન ઝૂરતી જુ રે	૪૫
			૪૨. એક અનેક રંગમાં	૪૬

૪૩.	હવે નભમાં...	૪૭	૬૩.	એ વાત ના સમજાય છે!	૭૦
૪૪.	જો લગન લાગી જાય	૪૮	૬૪.	સર્જયાં શાને? (ગરબો)	૭૧
૪૫.	અલખ ગયું ઓ ઊરી	૪૯	૬૫.	બે મિત્ર	૭૩
૪૬.	રે માનવ...!	૫૧	૬૫-ા	મુક્તક	૭૩
૪૬-ા	બે હાઈકુ	૫૧	૬૬.	આ જીવન છે ઝંઝાવાત	૭૪
૪૭.	હરઘણી તું હૈયે વસતો	૫૨	૬૬-ા	મુક્તક	૭૪
૪૮.	સ્વર્ગ ધરાને ભેટેજી	૫૩	૬૭.	વસંતબાલા	૭૬
૪૯.	ગોકુળ ઘેલું કીધું (ગરબો)	૫૪	૬૮.	રાધા રટી શ્યામ	૭૮
૫૦.	વસંત વસંત!	૫૬	૬૯.	હૈયું તારું હેત-હુંફાળું	૭૯
૫૦-ા	ટણી જાયે રાતમાં (મુક્તક)	૫૬	૭૦.	મારે!	૮૧
૫૧.	મારા નાનકડા મનડાને	૫૭	૭૧.	લાગે છે!	૮૩
૫૧-ા	બે હાઈકુ	૫૮	૭૧-ા	મુક્તક	૮૩
૫૨.	અભિલાષ	૫૯	૭૨.	તોય!	૮૪
૫૩.	વાસંતી વા	૬૦	૭૩.	પાગલ કહે છે!	૮૫
૫૪.	જીવન રમત સાત તાલી	૬૧	૭૪.	પ્રકાશ દઈ શકતો નથી!	૮૭
૫૫.	રાધા હુંદે જેમ કાનને	૬૨	૭૫.	જગ આ વિચિત્ર!	૮૮
૫૬.	નજર	૬૩	૭૫-ા	બે હાઈકુ	૮૮
૫૭.	નવપ્રાણ પ્રગટ્યા	૬૪	૭૬.	શીદ?	૮૯
૫૮.	તને જોતાં જ	૬૫	૭૬-ા	હાઈકુ	૯૯
૫૯.	રક્ષા તારી મળી બેન મારી	૬૬	૭૭.	ગીત વિભુનાં ગાય	૯૦
૫૯-ા	ત્રણ હાઈકુ	૬૬	૭૭-ા	બે હાઈકુ	૯૦
૬૦.	દાદા દીકરી દીધી હો	૬૭	૭૮.	મારી મહાનતા!	૯૧
૬૧.	ગમે છે!	૬૮	૭૮-ા	કવિ (મુક્તક)	૯૩
૬૨.	ચંદ્ર-સફર	૬૯	૭૯.	મારે અહું બાળવો છે	૯૪
૬૨-ા	પાનખરે કોણા? (મુક્તક)	૭૦	૮૦.	ભાર લઈ કરે છે	૯૬
			૮૧.	અભિનંદન-વંદન	૯૬

૧. ગરમર ગરમર

ગરમર ગરમર મેદા વરસો,
વરસો કેવું હાત!
પ્રેમલ હળવા શીતલ રૂપણો
ચૂમે ધરતી ગાલ!
કઢી ગરજતો કઢી વરસતો,
ખેલ અનેરા ખેલે,
વીજળીને જુબકારે જગામાં
પ્રકાશ કાણલાર રેલો!
હતી ન આવી કાલ,
વરસો કેવું હાત!
વેરાન ધરા ધવરાવી વર્પા
ધરતી સજુવન કરતી,
લીલીછમ હરિયાલી સાડી
વસુધા અંગે ધરતી,
જણો નવોઢા નાર,
વરસો એવું હાતા
તાત જગતનો ખેતર ખેડે
ધરતી ધાને ભરવા,
કણ નાખી મણ પાછું લેતો
પ્રજા પાલન કરવા,
સુખે જીવે સંસાર,
વરસો કેવું હાત!

(ભવોદ્ધિ)

૨. પ્રણાય - સુખ

જો ચાહત હો તમારી સાચી
મુખથી કાંઈ ન બોલો,
માચ સમ છે તમને 'અલ્પા',
હૃદય કઢી જો ખોલો.
સાગાર પાસે લાખ મોતી,
કઢી ન ખુલ્લાં કરતો,
કૂબકી મારે મરજીલો જે,
એને ચરણો ધરતો.
વડવાનલને હૈયે ચાંપી
ગીત સદ્ગ એ ગાતો,
દિલના દુઃખને દાસ્તિ
રહે જલધિ મદમાતો!
તમે ય હેઠું ગોપિત રાણી
પ્રેમ ઘૂંટજો છાનો,
વિરહ-વ્યથામાં સુખ પ્રણાયનું
સાચું 'અલ્પા' માનો.

૩. દર્શન તારાં થાય

જલતરંગ પર સાગર રમતો

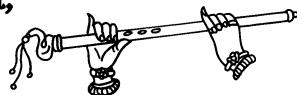
ગંભીર ગીત સુણાય,

વનમાં વાયુ બંસી બજ્જતો

દિવ્ય સૂર્યોભાં ગાય,

ઉષા નવ રંગે ન્હાય,

ત્યારે દર્શન તારાં થાય.

મેધ મલકારે મોર ટહૂકતા,

સારસ કુંજે સેહાલાપ,

ગીત સંગીત ને પ્રેમ છલોછલ

સા...રે..ગ..ા..ન જાપ,

અહમ્ મુજ વિલાય

ત્યારે દર્શન તારાં થાય.

ગગન-ગોખે તારક દીવડા,

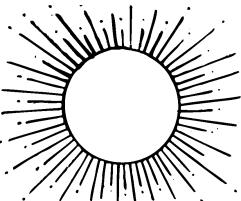
ચાંદ સૂરજ શાં તેજ,

આકાશ સરખું ઓઠણ દીધું,

ધરતી સરખી સેજ,

પવન વીજણો વાય,

પ્રભુ ત્યાં દર્શન તારાં થાય.

૪. લોહી તરસ્યાં!

આ આકાશ આખું

અળુંબી રહું મારી ઉપર,

સીતાશ નથી આ,

ખંજરો છે દુશ્મનોનાં!

અંધારી રાતે તો એ

લોહી તરસી આંખોએ

લાખો બધા એકીટશો

તાકી રહે મારી સામે,

ભૂખ્યાં ઝરખ જાણો!

ને અજ્યાળી રાત્રે,

ચંદ્ર ગગન ચઢે ત્યારે

લાગે નક્ષત્રો ગલરાઈને,

પણ તો ય થોડા નટખટો

ધૂટા છયાયા પથરાઈ જઈ

મનમાં મરકતા મરકતા

મજાક ઉડાવે મારી,

યુવાનો જાણો નવનિમાણિયા!

અરે, ધરતી તો ધરતી

આકાશો ય મારા લોહીનું તરસ્યું છે!

કલં તો શું કલં હું?

૫. આંસુભરી અમ અંજલિ

(અંજલિ કાથ)

ગગન સરખા ગહન પિતા,
વિશ્વાળ સાગરના સમા,
કંચન શુદ્ધ જીવન તમારં,
ગુણ વૈષ્ણવના ગણા.
સત્ય વહેતા, પ્રિય વહેતા,
અસત્ય ના સહેતા કઢી;
પુરોપકાર રત ધ્યેયનિઃ,
ઉજળી તમ જીવન-કેરી.

કર્તવ્ય સૌ સંસારનાં
પૂર્ણ કીધાં કર્મયોગી,
પુરૂષતિથિએ પિતા સ્વીકારો
આંસુભરી અમ અંજલિ!

(‘ભાડભાસ્કર’- સ્વ. પિતાશ્રીને અંજલિ)

છાઈકુ
ધસતી ગાડી,
ભીતર જગ સ્થિર,
ગાડવાં દોડે!

૬. પ્રેમ પારસમણી

હેત રાખો સૌ પર અપાર,
પ્રેમ વરસાવો અપરંપાર.
કોણ પણાં, પોતાનું કોણ
અમ વિચારે ન આવે પાર,
... હેત રાખો.

સાગર-કાણ સરખો આ સંગ,
મળવું ને બિછડવું ઓ રંગ;
સૌની સાથે સંપે રહીને
પાર પામવો આ સંસાર.

... હેત રાખો.

વેરગેરનાં બીજ વાવીને
દુઃમન બનવું શીદ બીજાના?
પ્રેમ પારસમણી સુખ દાતા,
હળવો કરશો મનનો લાર.

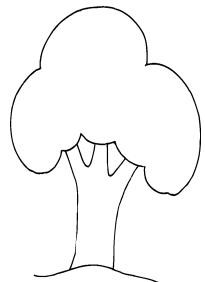
... હેત રાખો.

૭. આપણો બાહ્યાડંબર

(એક પર્યાવરણીય અધિનદસ)

‘વૃક્ષો પોતે પોતાનાં ફળ ખાતાં નથી’
 અમ વૃક્ષોની પશોપકાંચિતાને પ્રશંસી છે પંડિતોએ,
 પણ શું વૃક્ષને આપણો કઢી
 એનાં ફળ ખાવા દઈએ છીએ?
 ધોળો દા'ડે લોકોનાં ગજ્યાં કાપતા આપણો
 પથ્થર મારી કેરી પાડી ખાઈએ છીએ.
 નદીનું પાણી કઢી નદીની રજ લઈ
 વાપરીએ છીએ આપણો? ના, નહિ.
 એના કાંચન-શુદ્ધ વાસ્ત્વે અનેક રીતે
 આપણો દૂષિત કરીએ છીએ!
 શુદ્ધ કુરદટી હવાને ય
 આપણો તો ધૂમાડો ઓકતા વાહનોથી
 પ્રદૂષિત કરી લોકોને રોગાગ્રસ્ત કરીએ છીએ!
 અને તો ય આપણો આંદંબરીઓ
 સંસ્કૃત માનવ બની ગર્વથી ધૂમીએ છીએ!
 હકીકતમાં તો પશુથી ય બદલ્ય માનવ
 આ પૃથ્વી પરનો તુચ્છ જીવ છે!
 માટે જ તો કવિને કહેવું પડ્યું :
 “હું માનવી માનવ થાઉં તોય ઘણું!”

૮. ઢૂંઠવા તને

નિશીથે નિહાળે ગગન ચાંદ તારા,
 કિંતિજે એ લાળે પ્રગટ તેજ કુંભ,

ઉદ્ધિ ઉહંતાં તરંગ કોટી ક્ષણ ક્ષણ,
 ધરા ખડકતી દો ધાન્ય કેરા!

વિરાટ શક્તિ તાવ વિશ્વેવા
 નિહાળતા લોક પ્રતિપળ તથાપિ,

ઢૂંઠવા તને લખે લોમ આખી,
 અને તો ય પામે તને પ્રલુ ના!

(અંગધ)

૯. દીપોત્સવી નિત છે

(ગીત)

પ્રલુને મંદિર તારાના દીવડા
અજ્યાળે રાત અંધારી જુ હો,
ખૂટે ના તેલ કદી, જગહળ જબકતા
બારે ય માસ ત્યાં દિવાળી જુ હો!
ઈશરને અંગણો ઈન્દ્રધનુ સાથિયા,
શોલાવે ચોક સાત રંગો જુ હો,
કિક્કા પડે ના એ તો જીવનભર,
લગાવે પાસ અંગ અંગો જુ હો!
પ્રલુને ગ્રાંગણ મેઘો ગર્જતા,
પડધમ વાગે છે ઘરી જુ હો;
જબકારે વીજના એટમની ગર્જના,
આતશખાજુ ઝાઝેરી જુ હો!
હેઠોને દ્વારે દીપોત્સવી નિત છે,
આનંદ ઉત્સવ હેલી જુ હો,
સત્યમું શિવમું ને સુંદર પામતાં
હેયે મારે રંગ રેલી જુ હો!

(ઓળખ)

૧૦. સુગંધ વાસંતી

કાના હાથે રંગ પિચકારી,
રાધા રંગાણી ખેલે હોળી,
ગાલી ગાલીમાં ઘૂમે ઘેરેયા,
અંગો ધરીને ચણિયા ચોળી.
વેરાન વગડે ખાખર ઝીલ્યો,
કૂલને દ્વારે ફાગણા બહેક્યો,
કેસૂડો કામણગારો શોલે,
નવોઢા-મન ઉમંગ-છોળો!
હર્ષવેલી યૌવન ટોળી,
વસંત કૂલડે વગડો પ્રકૃતિલત,
આંબે કોચલ ભીંદું ટહુકે,
સુગંધ વાસંતી મનંકું મહેકે!

(શુલદા)

૧૧. વાદળ દોડે

આકારો જો વાદળ દોડે,
પણી લરવા એ તો જાય,
ઉંચો ગગને વીજળી ચમકે,
જાણો મંહિર રોશની થાય!

ધરો ગડગડાટ છે ભારે,
પૈકું ગબડાબ્યું ડોશીમાચે,
જરમર જરમર જલ જો વસ્તે,
મહેર કરી એ તો ભગવાને.

ધાસ નવું ગોચરમાં ઊગશે,
ખેતર મબલખ પાકશો ધાન,
નવું જીવન જીવ સૌ પાખ્યા,
ગાંઓ સૌઅં પ્રલુનાં ગાન.

(અંગાર)

૧૨. સૂતરના તાંતણો

રક્ષા મારી બેન તણી તું દેન જો,
અમીલયા આશિષ લાવી બેનનાં,
બચપન વિત્યું સાથે સ્નેહ રમતાં જો,
ઓટાં થાતાં દિન વિજોગનાં !

પરણીને ગઈ બેન પરાયે ઘેર જો,
જાણો થઈ ગઈ હવે પારકી,
હેયે તોયે હેત એને આપાર જો,
મનમાં છલકાતી યાદો મીઠી.
પ્રેમ અમર છે સૂતરના એક તાંતણો,
ભાવ બેનીના લીજયે આંખી,
થાદ તારી આંખોને છલકાપતી,
અખંડ સૌભાગ્ય હો તારું બેનડી.

(પુસ્તકાલય)

૧૩. શરદપૂનમનો ચાંદ રે... ગરબો

(મેદી રંગ લાગ્યો - એ રાગ)

ગગનમાં નીકળયો ઘૂમવાને શરદ પૂનમનો ચાંદ રે
જગ આજ તેજે મન્યું...
શીતળ રેલાયે ચાંદની... નહિ દિન નહિ અંધાર રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!
સોળો શાણગારમાં સખીની સંગે, સુંદરી નીસરે જેમ રે
જગ આજ તેજે મન્યું..
પૂર્ણ પ્રભાએ તારાની વચમાં, ઘૂમે છે ઈન્હુ તેમ રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!
સ્નાન કરે કદી સરવર માંદે, વીધી ચાલે કો વન રે
જગ આજ તેજે મન્યું..
કુંગર ચઢે વળી ઝીણાંઓમાં ઉતરે, ઝેલંતો નહી તટ રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!
હાથ ફેરવતો હશિયાલી માં તો હિંચાતો વૃક્ષને પાન રે
જગ આજે તેણો મન્યું...
ઝેતરના પાકને ગ્રેમ કરાવતો ગ્રકારાનાં પણ-પાન રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!
તારક-વૃદ્ધમાં શોલે સુધાનાથ, ગોપીગણો જેમ કાન રે
જગ આજ તેજે મન્યું..
નલે નિહાળી શશીને રમતો, ગોરી આવી ઘર બહાર રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!

રૂપેરી ચોકમાં ગરબે ઘૂમીને, ગાવા લાગી સૌ ગાન રે

જગ આજ તેજે મન્યું...

રસિયાઓ નીકળયા ગોરીની સાથ સૌ, લુંટે અનેરી લહાર રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!

ગગન - ગોખે ખેલે સુધાકર, પૃથ્વી પટે સહુ લોક રે
જગ આજે તેજે મન્યું..

અમીવખાંએ મોતીડાં નીપજે, અભિય મહીં અમૂલ રે
ચંદન ચોકે હળ્યું!

અંબર વસુધા એક થયાં આજ, શરદપૂનમની રાત રે
જગ આજ તેજે મન્યું...

ગગનમાં નીકળયો ઘૂમવાને, શરદ પૂનમનો ચાંદ રે
જગ આજ તેજે મન્યું!

(લકુલાસ્કર)

૧૪. વૃક્ષ વાવજો

ઝતુ ગઈ બદલાઈ હો,
વરસાદ આવ્યો રે,
એક વૃક્ષ તમે વાવજો
વરસાદ આવ્યો છે.
તરંગર હે છાયા સૌને,
ફળ પણ આપે મીઠાં,
હવાની કરે એ તો શુદ્ધિ,
ને પર્યાવરણની પુષ્ટિ.
વૃક્ષ આપે કાઢ કિભતી,
વરસાદ લાવે તાણી,
વર્ષા ઝતુમાં વૃક્ષ વાવજો,
લાલની થશે ઉજાણી!

(પુસ્તકાત્ય)

૧૫. તું બને જશોદા મા

કનૈયો બનીનો મા, ગાયો ચારખી છે,
વૃદ્ધાવનનાં વૃક્ષ નીચે બપોરી ગાળવી છે,
ચડી કંદબનો જાડ વાંસળી વગાડવી છે,
દહી માખણ ચોરીને બા, ગોપી ખીજવવી છે.
વૃદ્ધાવનનો ચોક રાસ રચાવવો મા,
ગોકુળની ગતીઓમાં શારે મચાવવો છે.
યમુનાનાં નીરમાં ગોપીઓ નહાતી ત્યાં-
ચીર ચોરી એમનાં, પ્રેમ લુંટાવવો છે!
નાગ નથી નાથવો માડી, બીક બદુ લાગો,
ગોવાળનો ઢડો તારે હાથે અપાવવો છે,
તું બને જશોદામા ને હું થાઉ કાનો નાનો,
ખુંદી તારો ખોળો માડી, અવતાર ઉજળવો છે!

(શાસ્ત્રાસ્કર - સાફે.૦૭)

૧૬. કોર્યે ગરબે ગળણળ

(ગરબો)

ગરબા ગપાઈએ અંબામાના,
લક્ષ્મિ દિલથી કરીએ જુ,
આધિવ્યાધિ ટળજો જગની
એવી અરજ કરીએ જુ.
બહુચરના પણ રમવા આવે,
પાવાગઢથી મહાકાલી,
લક્ષ્મીજીની કૃપા વરસશે,
દાનધરમ કરીએજુ.
કોર્યે ગરબે ગળણળ દીવડા
દિવ્ય તેજે દીપતા જુ,
આરાસુરી ગરબે રમતાં,
દયા-વર્ષા ગીતીએ જુ.
વૃદ્ધાવનમાં રાસ રમતા,
રધા કાન ગોપી જુ,
ગરબી ગુજરાતણ ગરબે ધૂમે,
લક્ષ્મિનો રસ પીએ જુ.

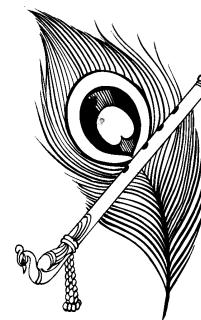

(પુસ્તકાત્મક)

૧૭. ચેતીને રહેજો

આગળ પાછળ અગિયારસાને
ધોમ ધડકા ભારી,
લાખથી ઓછી વાત નહિ પણ
ખીસ્સાં એનાં ખાતી!
“ચડ જા બેટા શૂળી પર તું,
મારે લેવા ના દેવા;
હું મફતનું ખાતો રહીશ નિત
સેવા નામે મેવા”
ચેતીને રહેજો નટવરલાલોથી
અધવચ મૂકશે પડતા,
પારકે પૈસે પરમાનંદિયા
સજજન લોકને નડતા!

(શુલદા)

૧૮. અમર ગાથા ઇતિહાસે

આજ રક્ષા બળી બેન તારી,
જણો લવની લક્ષ્મિ ફળી બેન મારી!

સુખ શાંતિ સમૃદ્ધિ તેં ચાહાં લાઈનાં,
તારી વહાલપનાં ઝણા કઢી ચૂકવાય ના.

કાચા સૂતરનો તાંત્રણો જ્હાલી બેનનો,
લાઈ માટે લંડાર એ સુખ ચેનનો.

પવિગ પ્રેમ-કહાની આ સંસારની,
અમર ગાથા છે ઇતિહાસે બેનીના ઘારની.

(શુલદા)

૧૯. વરસ્યું ગગનથી છાલ

વરસ્યું વર્ણાનું છાલ, અમે જીવી ગાયાં;
હતાં પુરાં બેહાલ, અમને નવજીવન ભળ્યાં!

નો'તી આશા લગાર, અમે નિર્જીવ બન્યાં;
આવી વરસાઠી બહાર, અમે ખીલી રહ્યાં!

તાયા તાખે હેઠ, અમે ઢાંઝી ગાયાં;
થઈ વર્ણાની મ્હેર, અમે સાજાં થયાં!

હતાં પુરાં બેલાન, અમે લાંગી પડ્યાં;
વરસ્યું ગગનથી જ્હાલ, અમે રાજુ થયાં!

(શુલદા)

૨૦. મીરાંબાઈના જંતરમાં

વૈશાખે સૂરજ તપે
ને અગન બળો ગગનમાં,
લાકડે ભાંકડુ લળો
ને ભિષ્ણાન ઉડે લગનમાં!
જલમાં લહર ઉઠે
ને લરતી ચડે સાગરમાં,
એકાંતમાં યૌવન મળો
ને ખાસ જાગે ગગરમાં!
આંબે કોથલડી ઝૂંજે
ને વસંત ઘીલે ઉપવનમાં.
વીણાના તાર ગુંજે
ને વિરહ-શૂળ ઉઠે મનમાં!
આકાશો ધન ગરજે
ને દ્યામ વસે અંતરમાં,
શિરધારી ગોપાલ ઘેલો
મીરાંબાઈના જંતરમાં!

૨૧. નસીબના છે ખેલ ન્યારા!

નસીબના છે ખેલ ન્યારા
ભાઈ મારા,
ગાડી છોડી વનમાં ચાલ્યા
રામ પ્યારા!... નસીબના.
જેલે જન્મ્યા, ગોકુળ ભાગ્યા
ભાઈ મારા,
ગાયો જંગાલ ચારવા લાગ્યા
કૃષણ કાળા!... નસીબના.
રાજપુત્રી રાજાની ચાણી
ભાઈ મારા,
વૈદળીને વનમાં ત્યાગી
નળ રાયા!... નસીબના.
પાંચ પાંડવ કેવા બળિયા
ભાઈ મારા,
કષ્ટ તો યે વનનાં સહીયાં
વર્ષ બારા!... નસીબના.
શિદ્ધ સ્તિદ્ધ રાવણને વશ
ભાઈ મારા,
તોયે શીરશ છેદાયાં દશ
પડી કાયા!... નસીબના.
પળો પળો પલટે છે ગ્રારફદ
ભાઈ મારા,
ઉદ્ય તેનો થાયે છે અસ્ત
તેજ છાયા!... નસીબના.

૨૨. આજે પ્રભુ... (પ્રાર્થના)

આજે પ્રભુ એવી ઉદ્ધિ જગાવો,
પ્રેમલ સ્પર્શથી મનને સજાવો,
સેવા કરું હું માનવની હૃદયથી,
કદી ન હો ગર્વ મને વિજયથી.
પરાજયે હાર માનું પ્રભુ ના,
પગલું પ્રથત્તે પાછું ભારું ના,
ગતિ સદા ગંગિલની દીરામાં...
હો હિના હમેશાં, કદી નિશા ના.
કુઃખી અને દીન શોષિત જનો જે,
માનવતા ત્યાં મહેંકી રહે છે...
રહું સદા હું વચ્ચે કુઃખીની,
ઇધી મને ના કદી હો સુખીની.
હરવાં કુઃખો છે જન માત્રનાં એ
હજો જીવન-મંત્ર મારો પ્રભુ હે!
કદી વિસ્તારું તને પ્રભુ ના,
સ્ફુર વૈલવે હું જાઉ છડી ના,
વાણી નિરંતર સત્ય પદ્ધ હું,
અસત્યથી દૂર કોસો વસુ હું!
કલ્યાણ ચાહું મનુજ માત્ર કેલ,
કરવું જગત આ સુંદર અનેલ.
સ્વર્ગ તણી વાત મૃત્યુ પછી ના,
સુખી સ્વર્ગ કરવું જગને પ્રભુ આ!

પ્રેમે પરસ્પર માનવ રહે ને
કરે વિવશા ના અહીં કોઈ કોને.
સંપે અને સનેહ થકી રહે બહુ,
જંપે અને જંપવા હે જનો સહુ.

હૃદય વિલુ અમ એવું બનાવો,
વિશાળ આ વિશ એમાં સમાવો.
આજે અરજ ઈશ્વર આટલી છે,
સત્કાર્ય કરવા મતિ ઓ પ્રભુ હે!

(‘અખંડ આનંદ’ માર્ચ ૧૯૮૦)

૨૨-A બે છાઈકુ

(૧)
ચંદ્ર પ્રગાટી
આકાશ અજવાળે,
અંતર કોણા?

(૨)
અષાઢ માસે
મુશાળધારે વર્ષા,
તો યે કોરી હું!

૨૩. આણુયુગનું માનવ જીવન!

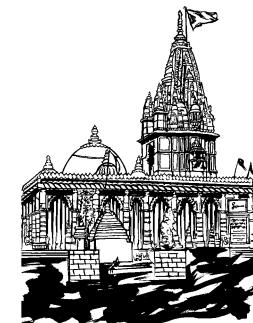
આકશાનં છયાયેલાં કાળાં દુઃ વાઢળ,
એની ઓથે લપાયેલો સાવ ગ્રંખો સૂરજ,
ધ્વાયેલા રાજ્યુત શો નિસ્તેજ છે ઓ
કાપુરુષની જેમ મુચ્ચીબતને સમયે
ક્યાંક લાગ્યો ગયેલો લીરુ ચંદ્ર,
બાળકના કાણા ગજવામાંથી અચાનક
એની જાણ બહાર વેરાઈ ગયેલી
લખોટી જેવા અદેશ્ય તારા ગણો,
નિર્જવ શબની જેમ પડી ગયેલો પવન,
શોકાતુર માનવી સમાં શાંત વૃક્ષો,
કોલાહલથી કાયર બની ચૂપચાપ
ક્યાંક ભરાઈ ગયેલાં બિચારાં પંખી,
રઘવાયાં બહાવચાં બની ઘૂમતાં
ચિંતાતુર અશાંત માનવ સમૂહો,
શું આ જ છે પ્રયોગખોર વિજાને
આણુયુગના માનવીને આપેલી અનોખી લેટ?

૨૪. ખોજ

સૂરજ બની તમે ગગન ચન્દ્ર પ્રલુ
અવનિ અજ્વાળી રૂરી શીતે,
ચાંદાને તેજ તમે અંધારી શતમાં
ધર્તી ધવરાવી પ્રલુ પ્રીતે.
સાગર સ્વરૂપે વસુધા હિલોળી,
નદીએ નવરાવી એની કાયા,
ઓકના કરોડ કણ કીધ્યા ખેતર મહીં
મનમાં ધરી નાથ તમે માયા.
પથ્થરૂપે તો ય પૂર્યા તમને પ્રલુ
મંહિને ગભર્ગારે ઉડે,
દેખાવ ફાર ના જગને તમે વિલુ
કાશી કેદારનાથ જઈએ હૂંદે!

(‘આંડ આનંદ’ - નવેમ્બર, ૧૯૭૮)

૨૫. મીઠી સુગંધ માટીની મહેંકી

આદુળ વ્યાદુળ માનય તાપે,
વેરાન ધરા તો લૂંટી રાણી,
સૂકાં નાળાં નહી જળ નિર્જલ,
પશુ પંખી વૃક્ષ જંખે પાણી!
વરસ્યું ગગનથી એક ન ફોરં,
અણાણ અધવાયો તો યે કોરં!
સ્વર્ગ વીસર્યુ પૃથ્વીને આજે,
જીવશે જગમાં ના શું કોઈ?
લગવાન લૂલ્યો દુનિયાને કે શું?
વિનાશ વિશ્વનો રહેશે જોઈ?
વાદળ ત્યાં તો આકાશો ઉમટયાં,
ગગન ગજર્યુ વીજળી ચમકી,
આંધી ઉમટી અંધકાર છાયો,
મેઘ વરસ્યો મુશળધારે પાણી!
શાતા પાભ્યા જીવ ધરાના,
હાશ, ઠર્યો સૌ કિંતીત હૈયાં,
નહી નાળાં છલકાયાં સરવર
ઉંગલયાં સૌ ધરતીનાં હૈયાં.
મીઠી સુગંધ માટીની મહેંકી,
ઝેતર ઝેડ્યાં ને બોયાં બી,
વૃષ્ણો સ્નાને સ્વરચ્છ રસીલાં
નંધોંન નાર શી ધરતી શોલી!

૨૬. વિશ્વના બજારમાં

ધરા કર્યા અનુભવ મેં વિશ્વના બજારમાં,
સાચો જન મળે નહિ એક અહીં હજારમાં!

વિવિધ ખેલો ગોઠવે માયાવી ભમજાળના,
એકખીજને દુઃખ દેતાં પંખી એક જ ડાળના!

સતની સાથે વેર સદા, અસતલાર્યુ છે અંતરે,
મીઠી વાણી મુખે વહે, જેર લર્યુ છે અંતરે.

દાંડો કરીને દોસ્તને લાલ પોતાનો કરે...
ફાખ્યો તે ડાઢો અહીં, નિષ્ઠળ તે મૂરખ ઠરે!

કાયા વાચા મન થકી, હિંસા સૌ જન આચરે,
અહિંસાની વાતો સદા ઠોંગી કિંતુ ઓચરે!

વાત વાતમાં છેતરે 'હોણિયાર' તે ગણાય છે,
નિષ્ઠવાન પ્રમાણિક જન 'વેદિયો' મનાય છે!

નામ રટે છે રામનું ને કામ રાવણ સમું કરે,
લાખ ચોરી સાઠ આપે દાતા તેઓ અહીં ઠરે!

સંગહખોરી લૂખમરો સાથે વસે છે દેશમાં,
હાથીને મણ મળી રહે, કીડી માટે શેષ ના!

સત્તાના છે દાસ, સૌ સેવા મળે ના શ્યાસમાં,
અન્યાયારની બદલો વહે, સેવકના ઉચ્છ્વાસમાં!

અવળો ભરી અવનિ સલર, સવળું એક હજારમાં,
પાપ પ્રપંચ પાખંડ દીઠાં, મેં વિશ્વના બજારમાં!

માનવ મળે સાચ્યો કદી એક અહીં હજારમાં,
એવા કર્યા અનુભવ મેં વિશ્વના બજારમાં

(રસ દર્શાન માટે પૂછાયેલું કાવ્ય
ઓ.સ.ઓ.સ.સી. ઓક્ટોબર ૧૯૭૬)

મુક્તાક

મૂર્તિની ના જરૂર મારે,
ઇબી તારી ચંતરમાં.
કીર્તન શાને કરવાં પ્રભુજી,
સ્મરણ તાલું શ્વસનમાં.

૨૭. વિદાય વેળાએ

(ગાગલ)

વિદાયની વેળા આવી, હવે તમે રડશો નહિ,
સારો હતો કે ખોટો હું, એમાં હવે પડશો નહિ.

હુલબાં હશે અનેકવાર સ્વજન સરખાં આપને,
'આવજો' કહેવાની ઘડીએ હવે મને લડશો નહિ.

કોણ સાચું, બુલું શું છે, ઈન્સાફ પ્રભુને હાથ છે,
જગત-કાળ થવાને ચાળો તમે ભલા ચડશો નહિ.

શક્તિ સમર્પી મેં શક્ય કર્યું, ક્ષમા ગ્રાર્થના અંતમાં,
ઈશ્વરદટ આદૃતી સુંદર, વિદૃત એ કરશો નહિ.

(‘લહલાસ્કર’ માર્ચ ૧૯૮૨)

૨૭-A હાઈકુ

(૧)	(૨)
દીધું ન કાંઈ,	જાવું સફર
લીધું જગથી ઘણું,	લાંબી, જુહાર સાથી,
આભાર સાથી!	અંજળ પુરાં!

૨૮. ધર ધર રમશું

આજે આપણા એવું કરશું
 લેગાં થઈને ‘ધર ધર’ રમશું,
 ખાઈ પીને સ્ફૂર્ત રે જાશું,
 પ્રભુ ફૂપાઓ બાળક પાશું.
 અથડાતાં મોટાં એ થારો,
 સરકારી નિરાયાં જારો,
 થોડું લણો એ ઘણું ગણાશું,
 પછી એમનાં લગન કરશું.
 વેવાઈ વેવાણ આપણા થાશું,
 હું સસરો તું બનીશ સાસું,
 પારશું બંધારો દીકરાને ઘેર,
 દાદા દાદી યૈ કરશું લે’ચ!
 હું હિંચોળીશ, તું હા.. લો ગાજે,
 એમ કરતાં એ મોટાં થારો,
 જોશું એમના વિવાહની વાટ,
 પૂછ્યા આવશે આખી નાત!
 એમ જબેલો વધતો જારો,
 ‘લીલી વાડી’ એ કહેવશો,
 પછી કાર્શી જાતર જાશું,
 ગંગા-સનાને ધન્ય જ થાશું.
 લેતાં અંતે પ્રભુનું નામ
 જાશું આપણો સ્વરૂપને ધામ!

એવું આજે આપણા કરશું,
 લેગાં થઈને ‘ધર ધર’ રમશું!

(“બાળગીત” જેવું એક વિચાર પ્રેરક કાવ્ય)

૨૯. વૈશાખે આંબો મહોરતો

ખરાં છો તમે તાં, રસ્તામાં મળો છો,
દિવસો ના કદી, ને રાતમાં મળો છો!

જગતાં જોતો રહું, રાહ તમારી દિનભર,
આવો નહિ તમે ત્યારે, ને સ્વનભાં લળો છો!

રૂપનાં રખોપાં કહો, આટલાં શાં કરવાં પડે?
ચિત્ત બને ચંચળ મારું, પણ તમે કયાં ચળો છો?

રૂપ તમારું જોઈને, જોગી જોગ મૂકતાં,
મેનકા સ્વરૂપે તમે, વિશ્વામિત્ર છળો છો!

સમય કાઢી આવો હવે, ના રાહ જોવી પાલવે,
વૈશાખે આંબો મહોરતો, તમે કયારે ફળો છો?

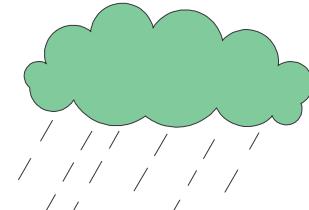
૩૦. વર્ષારાણી

વર્ષારાણી જરમર...
વર્ષારાણી જરમર જરમર,
ટપક ટપક ટપ મરમર મરમર;
તાપે તપીયા જીવ પાખ્યા શાતા,
કિસાન કાખગરે હળ લીધું કર - વર્ષારાણી.

નાહાં વૃક્ષો ચોખ્યાં ને ચટ,
સૂકી ધરતી-મા લીલી થઈ જાટ;
પશુ પંખી જન આનંદ વિલોર,
સૂતી જાગી સીમ, જાગ્યાં ઝેતર - વર્ષારાણી.

તરસ્યાં ચાતક નિજ ઘાસ છિપાવે,
મેઘાંખર ગીત ગંલીર ગાવે;
ગગન ઘટા ટોપ, વીજ ચમકારા,
નહી નાળાં ફૂપ છલક્યાં સારાં! - વર્ષારાણી.

(પુસ્તકાલય - જુલાઈ'૦૪)

૩૧. શિયાળો

(ગાજલ)

હંડીમાં થરથર ધૂજવે શિયાળો,
એકાંત શાયને મુંગવે શિયાળો.

વર્ષા વળાવી રીતલ પ્રેમ-સ્પર્શો,
વિરહના ઘાને રૂજવે શિયાળો!

મેથી વસ્તાણો દઈ શક્તિ સૌને,
મેદાન- દંગલ ગૂગવે શિયાળો!

સચિત તટે ચાત શરદ પૂત્રમાણી,
પ્રિયાંકે પ્રીતમ રીજવે શિયાળો!

રજાઈ ઓઢી સૂતાં સંગ દિલભર,
વિયોગ - અજિન બુગવે શિયાળો!

૩૨. ગરબે ધૂમતાં રે...

(સંખાદ ગીત)

ગરબે ધૂમતાં રે, ઠોકર વાગી હો વાલમાં,
નજરન મળતાં રે, હૈયું રહ્યું ના હાથમાં!

લચકંતી ચાલે રે હું ફરતી'તી તાનમાં,
દેલકી અમકતી રે મસ્ત બની તું ગાનમાં!

વીજળી અભકતી રે હું તો ચમકતી આલમાં
હરણી ઠમકતી રે તું તો ચરતી'તી ઘાસમાં!

ગાગન ગરજંતી રે હું તો અખાલી ચાતમાં,
હદ્ય વરસંતી રે વસી હૈયાના હાટમાં!

કંડે કોયલને રે હું તો ગાતી'તી ગીતડાં,
વસંત સ્વરૂપે રે તું તો ચોરંતી ચીતડાં!

ફોરમથી રે તું તો ચોરંતી ચીતડાં!
વિરહની વેદના રે તું તો જલવે છે આગમાં!

આગન શાખાવું હું, વાલમ આવોને પાસમાં,
પ્રતિ પળ વસતી રે ગોરી મારા તું શાસમાં!

(શુલદા - ડિસેમ્બર-૬૮)

૩૩. અષાઢ માસે આવી હો...

આરે આંગણીયે આવી હો, વર્ષારાણી,
ભૂખી ધરતી ધવરાવી હો વર્ષારાણી!

વેરાન વગડો લીલોછિમ, જાદુ કેવો,
હરી સાડી તેં સજાવી હો વર્ષારાણી!

નદી સૂકી, નળાં સૂકાં, સરવર સૂકાં ભઠ,
જલથી દીપાં છલકાવી હો વર્ષારાણી!

ઉમંગલથો ખેડૂ ઉઠ્યો, ખેતર ખોજાં હોશે,
ધાને ધરણી મલકાવી હો વર્ષારાણી,

જનજીવનો મન ભાવી રે વર્ષારાણી
અષાઢ માસે આવી હો વર્ષારાણી!

૩૪. ઓલી વસંત ખીલી છે વગડે

ઓલા વૈશાખી વાયરાને કે'જો
કે વાય જરા ધીરે ધીરે,
ઓલી વસંત ખીલી છે વગડે
કે વાય જરા ધીરે ધીરે.

ઓલી નવોદા ઘૂંઘટ મલકે
દો ચિંગણો ધીરે ધીરે.

ઓલા આંબાના મોરની સોડમ
કે ફેલાય ધીરે ધીરે,

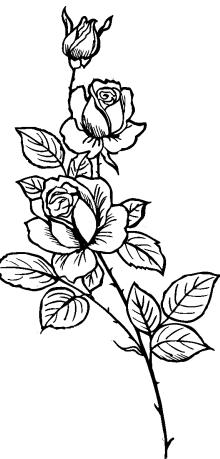
ઓલી કોયલના કંઠે 'કૃ.ઉ'
કે રેલાય ધીરે ધીરે.

ઓલા છોડવાની ટોચે કળીઓ
કે ઉઘડે ધીરે ધીરે,

ઓલા ઝાડવાની ડાળે પલ્લવ
કે વિકસો ધીરે ધીરે.

ઓલા વસંત ખીલી છે વગડે
કે વધ્યાય ધીરે ધીરે,

ઓલી નવોદા નાજુક નમણી
કે સજાવ ધીરે ધીરે!

(‘પુસ્તકાલય’ માર્ચ-૬૮)

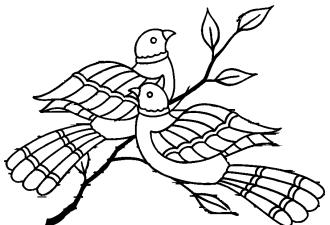
૩૫. પંખીના કંઠમાં...

પંખીના કંઠમાં સાગર ગીતોનો,
ગીતોમાં પ્રેમલયું હૈયું છલકાય,
પંખીની પાંખમાં ગગન સમાયું
ત્યાં ચાંદો, સૂરજ ને તારા દેખાય!

ધરના કો ગોખમાં નાનો રો નીડ ઓનો,
માળામાં દુપતી સ્નેહ સમાય,
પાંખો પસારતાં અસીમ આકાશમાં,
સ્વચ્છંદ દિન ભર સંગે ફરાય!

પાંખેથી પીછું વધૂટે ઓક તો
હવામાં મલપતાં ખોજાં રચાય,
ફર ફર ફરતું રે ઉત્તરે એ ડોલતું,
અવનિના અંકમાં આવી સમાય!

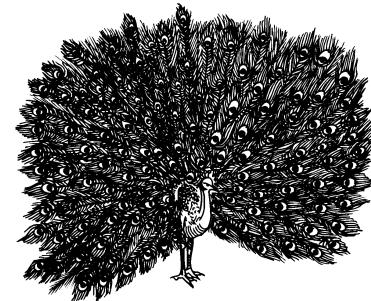
(પુસ્તકાલય - ખે - ૧૯૬૭)

૩૬. લૂંટવે નવેલી નાર

ધરતીનો છેડો એ આલાનો આરંભ,
અવનિ ને આકાશ અડે આનંદ આનંદ.
દશિયામાં ઝૂબકી સૂરજે મારી સાંજના,
પૂર્વાકાશો પ્રલાતમાં હસે મંદ મંદ!
તરો તાજ સુગંધ લાખ્યા મલયાનિલ મસ્ત,
વાંસળીના સૂરે ડોલે પરાદોદા ને નંદ.
ગગન ઘેરાઈ ઘટા રૂઢી રાણી લાગતી,
કળાયેલા મોર મહેકે ફેલ રાણી સંગ.
ખંખેરી પાન ફૂલ તરુ ઊલાં રીસપાથી,
વાસંતી રૂપરી થયો, શાશુંગારી લીધાં અંગ.
પાન નવાં, ફૂલ રૂડાં, ખીલ્યાં વૃક્ષ ડાળ,
લૂંટવે નવેલી નાર, પ્રેમ ને સુગંધ!

(પુસ્તકાલય જુલાઈ - ૬૮)

૩૭. અભિલ બહાંડમાં...

(એક કટાક્ષ કાચ્ય)

અભિલ બહાંડમાં એક તું સી ખરી,
જુઝે રૂપે જવલંત ભાસે,
અત તું, તત્ત તું, સર્વત્ર વ્યાપી રહી,
ધેલું જગત બધું તુંજ પાસે!
શીતા દ્રૌપદી નિમીત યુદ્ધનું બની,
મુમતાજ રૂપ બાંધતી પ્રેમ પાશો.
જુજાખાઈ વેશમાં મહાન ભાતા હતી,
તાડકા સ્વી છતાં જગત ગ્રાસે!
ગંસીની રાણી તું, લીધણ યુદ્ધ ખેલતી,
તારામઠી યશ વિશ્વ ગાશો,
મેનકા રૂપ લઈ વિશ્વાભિત્ર લુલબપતી,
કૌશાલ્યા રમાડતાં રામ હોશે!
હસે રે પડે ચઢે, નર નારી વડે,
કોધ જોઈ રહ્ય દસ ગાઉં નાસે!
નાશયણી પાસ છે પામર નર સઢા
બામર થઈ લભતો રહે તુંજ વાંસે!
વ્યર્થ ‘અભળા’ કહે, સબળ તું સર્વથી
સેવા સદાય લે સ્વામી પાસે!
ભાત તું, બેન તું, પત્ની તું, પ્રેમદા,
કહાગારા કંથ તુંજ ગીત ગાશો

૩૮. માતાના ચરણોમાં...

કાર્ણી જઈને પાછો આખ્યો,
મર્યા નહિ લગવાન;
ગોકુળ ગામે આંટો માય્યો,
હતા નહિ ત્યાં કાન!
વૃદ્ધાવનની કુંજ ગલીમાં
ગોરલી વાગી નહિ મધુરી,
સ્નાન કર્યુ ત્રિયેણી સંગમ,
આશ તો યે રહી અધૂરીા
દારુસલેમ કે મક્કા મહીના
ગોડ દીઠા ના ખુદાતાલા,
લેટયા ના લગવાન કયાંયે
ધક્કા ખાધા ઠાલામાલા!
થાકી હારી અંતે મેં તો
શરણું લીધું જનેતાનું,
માતાના ચરણોમાં મુજને
દર્શન લાઘું શિવ-બહારન!

(વીણોલાં મોતી)

૩૮. પ્રસરો પ્રેમ પ્રકાશ

દિવાળીના દીવા પ્રગટ્યા
અમાસની અંધારી રાતે,
આંગણ રૂડા રંગે સજાવ્યાં
શોલે ચુંદર રંગોલી લાતે.

ધાન્ય લયંતી ધરણી સોહે
પીળાં વસન સજ્યાં છે જાત,
નવોદા જાણો પિયુને કાજે
દારે ઉલ્લી જેતી વાટ!

રોશની પ્રગટો ભાન્દ-હૈએ
પ્રસરો પ્રેમ-પ્રકાશ,
સુખ શાંતિનો સંદેશો દઈએ,
નૂતન દિનની નવતી આશ.

(બહાલકું પૃષ્ઠક)

૩૯-A મુક્તાક

ધનિકને ત્યાં નિત દિવાળી,
હોળીય દિવાળી એને,
ગારીબ-હૈએ હરનિશ હોળી,
દિવાળીય હોળી એને!

(બહાલકુંતક્ખ - ઓક્ટોબર-૭૩)

૪૦. જન્મ થયો શ્રી રામનો

જન્મ થયો શ્રી રામનો,
ધન્ય બની ધરા આજે,
ભૂમિ ભાર ઉત્પાદ્વા એ
આખ્યા ધર્મ સંસ્થાપવાને.

આદર્શ દીધો રાજ તણો,
પત્ની-પ્રતધારી પતિ,

વચનનિષ્પત્તાં પુરુષોત્તમ,
રાગ નહિ સંસ્કાર રતી.

રક્ષવા ઋષિ રક્ષસ ભાર્યા,
રામરાજ્યનો આદર્શ દીધો,

આર્તજનોનાં અંતર ઠાર્યા
ધન્ય ભરતખંડ રામે કીધો!

જન્મા રામ, જન્મો ડિશા હે,
ભારતની આ પૂર્યભૂમિ
રાવણ કંસ ચહે ગ્રસવા,
હણો એને જુની અહીં.

(બહાલકુંતક્ખ - ઓપ્રિલ-૭૩)

૪૧. રાધા વૃંદાવન ઝૂરતી જુ રે!

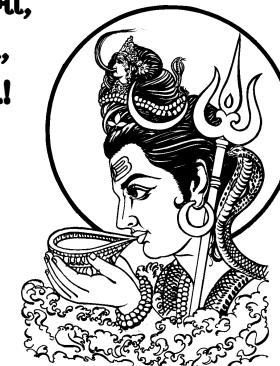
(ગીત)

વાંસળી વગડી કાન વનમાં જાઓ તો
પિશે આતમ આ વલખે જુ રે,
ગાયો ચરાવી નાથ ઘરમાં આવો તો
હેયાં અમારાં હરખે જુ રે.
દૂલ્હો દૂલ્હાં લેવા જાઓ તો
ચિંતાથી ચિત્ત અમ જલતું જુ રે,
નાથી નાગ નાથ પાછા આવો તો
રાજ્ય ત્રિલોકનું ભળતું જુ રે!
મામાને ઘેર જાવ મથુરામાં શ્યામ તો
અંતર ઉચ્ચાટ ના શામતો જુ રે,
'આરીને કંસ તમે છોડાવ્યાં ભાત તાત'
એવું કહેનાર કાન ગમતો જુ રે.
પાભીને રાજ તમે જઈ વસ્યા દ્વારિકા
મનને ના વાત એ રૂચતી જુ રે,
ગોકુલનાં ગોપ ગાય પિશે બ્યાકુલ નાથ,
રાધા વૃંદાવન ઝૂરતી જુ રે!

૪૨. એક અનેક રંગમાં!

મીરાંનો જિરિધર હું નાગાર,
નાથ છું નરસિંહનો,
પુત્ર બની લક્ષ્મિ કરી તો
પિતા બન્યો હું ધ્રુવનો.
ઉગારવા પ્રદ્લાદને મેં
ઝુપ લીધું નૃસિંહનું,
લુટારાને ઝણી કીધા છે
પાપ હરી વાલભીકનું.
તેલ તળાતો સુધનના ત્યાં
શીતાવાસ રહ્યો બની,
મજુદારે જેસલ ઉગારો
તોરલ હાકલ સાંભળી.
શબરી માટે રામ હતો હું,
કૃખળ પાંડવ સંગમાં,
શિવ બનીને ઝેર પીધાં મેં,
એક અનેક રંગમાં!

૪૩. હવે નભમાં....

હવે નભમાં ખાસ વાદળ નથી,
ચતુર્ભાસે વર્ષસીને ખાલી થયાં,
અમૃત જલથી તૃપ્ત કરી ખાસી ધરા
હળવાં બની એ રાજુ રાજુ થયાં.
વેરાન ધરતીનો વૈલાવ જોવા હવે
કુયારેક ગગાને ડોકાય ઘડીલર,
ને સંતોષે ઘૂમે ઈધર ઉધર!
પશાંથે ખપી ખુશ થનાર વાદળના
સ્વાગતાંથે વસુધા બની હસ્તિયાળી,
ને ધર ધર પ્રગટ્યા રૂડા દીવડા,
સેવકને સત્તારસ્યા સૌઅે હોંશે
આંગણ સજાવ્યાં રંગોળીઓ,
થાળી સજાવી શિષ્ઠાને ઘણાં.
અલિનંદન નૂતન વર્ષ તણાં.

૪૪. જો લગાન લાગી જાય

(ગાંગલ)

મનો કદી જો કોઈની નજર લાગી જાય,
બાલલાય્યો કો વેણની અસર લાગી જાય.

ચાંદ તારા આકારના મારે કશા ના કામના,
તેજ તણાખો એક (જો) હાથ લાગી જાય.

ધનને હાલે સુખથી આળોટવું છે ના કદી,
પરાંથે પાંચ પૈસા મારા કામ લાગી જાય!

ખુરશીના ઝેલમાં, મનો કયાં રસ કશો?
સત્તા વિના સેવવાની, જો લગાન લાગી જાય.

કોતરાઈને આરસમાં, અમર થવા ઈચ્છા નથી,
મરીનો જીવવાની તક હાથ લાગી જાય!

૪૫. અલખ ગયું એ ઊડી!

લવાટવિમાં ભૂલથી ‘અલ્પા’
કદી મળો જે સામાં,
આગપંપાળો છોડી જગાની
લેગા નાખીએ ધામા.

એક દિવસ જાઘ્રા’તા કેવા
મનના અદ્ભુત મેળા?
મેં માન્યુ’તું એવું ‘અલ્પા’
અમર હશે એ વેળા.

કિંતુ ઉષા-રંગ સામ સુંદર
અલખ ગયું એ ઊડી,
યાદ શેષ રહી અંતરમાં
એ જ હવે તો મૂડી.

સ્મૃતિ સહારે કિંતુ ‘અલ્પા’
જીવાશો ના જગંગું,
એક જ ઈરાણ : ‘અલ્પા’ અંકે
સૂતાં પ્રાણ હું ત્યાગું!

વરસો સુધી વિરદ વેકાઓ છે
અલ્પા ફરી જે મળશો

મિલન બનશો મૃત્યોત્સવ ભારો
રખો ડગ પાછાં ભરશો.

ધન્ય લલે ના જીવન મારું,
ધન્ય મરણ તો થારો,
અમર અંત ‘અલ્પા’ના પ્રેરીનો
જગ જુગોજુગ ગાશો!

૪૬. રે માનવ...!

રે માનવ તુજ હાથ રાખ્યું કાંઈ નથી ઈશ્વરે,
ચિંતા ફિકર કરીશ તો યે અર્થ તેનો ના સરે.
દુઃખ સુખ કે તાપ શપાદ જે સમે જે ભળો તને,
લેટ માની પ્રલુ તણી એ સહર્ષે તું સ્વીકારી લે.
ખેદ વરસે અતિ ધણો તો પાક કાંઈ થાય ના,
ધૂપ તણી વર્ષામાં સદા કોઈથી જીવાય ના.
સુખ દુઃખનું ઝન્ઝ જગમાં ચંક સૂરજની સમું,
ભાગ્યવશ જે ભળો તેનો રંજ ના કર તનીક તું.

(ભડુભાસકર)

૪૭-A બે હાઈકુ

(૧)	(૨)
કષે ધૂસ્યાં સૌ	મહલવાસી
ઉપડી ગાડી, ગાડ્	ફૂટપાથ સહારે,
ચઢી શક્યો ના!	વિધિ જે વાંકો!

૪૭. હરધડી મમ હૈયે વસતો

(બારમાસી)
કોડલયો તું કારતક પ્રીતમ,
ભીઠી હી છે માગસરની,
પોષ માસની રજાઈ-હૂફ તું,
મહા માસે ફોરમ તું ફૂલની!
ઝાગણ ખેલે થઈ વેરેખો તું,
થૈતરમાં સૂરજની ગરમી,
કોયલ થઈ વેશાખે ટઢૂકે,
જેઠ માસે ઘટા ગગનની!
અષાઢી વીજ-ચમકારે વાલમ,
આવણાં તું જરમર છાંટ,
ભાદરવાની લરપુર સરિતા,
આસ્પોનો ઉજળો તું ચાંદ!
હરધડી મમ હૈયે વસતો,
પ્રગાટે વિવિધ રૂપે જ્વાલા,
એક પળ ના ડિલથી ખસતો,
હંદ્ય સદા તું ધબકે મારા!

(અખંડ આનંદ - ઓગષ્ટ-૮૧)

૪૮. સ્વર्ग ધરાને ભેટે જી

(૩૫૫)

ગગન ઘટા એ કૃષ્ણ કનૈયો,
ચાતક ખાસે રાધાજી,
સરવર-જલ એ દશરથ છૈયો,
પંકજ પંકજ સીતા રી!
ડમરી આંધી શંકર સ્વરૂપા,
વર્ષા-વારિ પારવતી,
જાસને દૂડે વિષણુ મૂલતા,
કણો કણો મહાલક્ષ્મીજી!
કેડા-સ્વમાં સરસ્વતી છે,
અંકારે મા ગાયત્રી,
શિશુ પ્રેમે પ્રગટ અનસુધા,
પતિ-લક્ષ્મિમાં સાવિત્રી!
ગુરમર મેહે સ્વર्ग ધરાને
હેત કરીને લેટે જી,
આનંદ મગન થઈ અંતર નાચે
વાણી મૂક થઈ હેઠે રી!

૪૯. ગોકુળ ઘેલું કીધું

(૩૬૦)

ગોકુળ ઘેલું કીધું ગોવાળિયે,
ગોકુળ ઘેલું કીધું રે લોલ,
રાધાનું ચિતંદું ચોર્યું ગોવાળિયે,
ગોકુળ ઘેલું કીધું રે લોલ.

ગોકુળ કેરી ગલીએ ગલીએ,
મળતો સૌને ઘડીએ ઘડીએ,
મહીં માખણ દૂધ લૂંટ્યું ગોવાળિયે
ગોકુળ ઘેલું કીધું રે લોલ.
વૃદ્ધ તે વનમાં ગાયો ચરાવે,
યમુનાને આરે પાણીડાં પાવે,
કાલીનું મર્દન કીધું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

મોરલીને નાદ ગોપી નચાવે,
શાસે રમીને રમગ્રટ મચાવે,
પાયુ પ્રેમામૃત પીધું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

મહાભારતનું યુધ્ય થયું જ્યાં,
પાંડવ પણે પ્રલુ રહા ત્યાં,
સારથિનું પણ કામ કીધું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

પાપીને આરી ભક્તોને તાર્યા,
પાંડવ જીત્યા ને કૌરખો હાર્યા,
ગીતાનું અમૃત દીધું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

આઠમ કેશી અંધારી રતે,
જનમ લીધો છે પ્રલુબે જાતે,
દુઃખ હરી સુખ દીધું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

કોઈ કહે કાનો, કોઈ કહે કાળો,
ગીરધારી મોહન વાંસલારીવાળો,
મોરલીએ મનંકું હર્યું ગોવાળિયે... ગોકુળ.

(બહુભક્ત યુવક)

૫૦. વસંત વસંત!

અતુઓની રાણી હસંત હસંતા,
કવિઓની વાણી વસંત વસંતા!
ભંડાર કુલનો હસંત હસંતા,
અંબાર રૂપનો વસંત વસંતા!
આંબો લચ્યો મોર હસંત હસંતા,
કોયલાનો ટહૂકે વસંત વસંતા!
વસુધા નવોણ હસંત હસંતા,
વાયુ સુગંધે વસંત વસંતા!
મદ મના હૈયાં હસંત હસંતા,
જીવન નવું જગ વસંત વસંતા!

(ભડુભાસકર - ફેલુ. ૬૬)

૫૧—A મુક્તિષ્ઠ ટળી જાયે રાતમાં!

કે'તો નથી, ના જાણતો થાશે શું ને શું નહિ,
દટપણે પણ માનતો: ખોટું કરે ના પ્રલુબ કદી.
શ્રદ્ધા સાચી આટલી જાગે માનવ માત્રમાં,
તો દુઃખ અર્દ્યું જગ તણું, ટળી જાયે રાતમાં!

૫૧. મારા નાનકડા મનડાળે...

(ગીત)

મારા નાનકડા મનડાને એવું શું થાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!
ઉખાનું રૂપ જોઈ ઘેલું એ થાતું,
સંધ્યાના રંગ જોતાં એ ના ધરાતું,
લીલુડા ઓતરને ઓઠો લપાય,
જ્યારે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

પર્વતની ટોચ પર એની પહોંચ છે,
સાગરની સાથ એને સ્નેહ અગાધ છે,
સરિતાની સંગ એ વહી તો જાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

ટમકતા તારાની સાથે એ ખેલતું,
ચાંદા સૂરજનાં કિરણોને જીલતું,
આકાશી ગંગામાં ન્હાવાને ધ્યાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

કૂલડાંની સાથ એને પ્રીતિ પુરાણી,
અમરની પ્રીત એથી નથી રે અજાણી,
માળિની સંગ કહી ભંડિસે જાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

બાળકને જોઈ એ ઘેલું શું થાતું,
માતાના સ્નેહને આદરથી પૂજતું,
નારીના નયનોથી ઘાયલ પરા થાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

કોકિલનો કંઠ સૂણી આંબે એ જાતું,
પોપટના ગીત કાજ પિંજર પૂરાતું,
રોકયું કહી ના મુજથી રે રોકાય-
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

થાક્યો હવે હું મૂક્યું મેં છૂટું,
બનીને મુક્ત એ ભલેને ઘૂમતું,
માલં મટી છો ચૌનું એ થાય,
જ્યાં રે જાયે ત્યાં ચોંટી એ જાય!

(બહાલદુષ પુષ્ક - જુલાઈ-૬૧)

૫૧-ા બે છાઈકુ

<p>(૧)</p> <p>નેરો કટ હું,
પિયે, મીની સ્કર્ટ તું,
ચલ ખંડાલા!</p> | <p>(૨)</p> <p>બ્રમર પુષે,
ફૂલ ઉધાને શોભે,
સીતા અરણે?!</p> |
|--|---|

૫૨. અભિલાષ

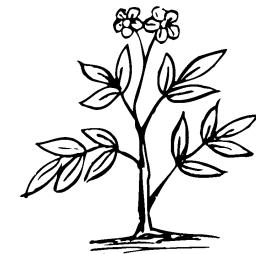
આ જગ વિશ્વળ તારું મારું,
આ નલ અમાપ મારું તારું.
ધન નથી તેથી શું અલ્પા?
ધાન ધરાનું તારું મારું,
સીમિત વાસે વસવું શાને?
વસુધા ઘર છે તારું મારું,
સૂંવું છે ના છત્રપલંગે,
ધરતી પોઢા તારું મારું.
વીજ-દીવા ના, ચાંદરણાં-રજ
ઘર અજવાણે તારું મારું,
સ્વાર્થી જગનો સાથ કાં ચહેરો?
હુદય એક જો તારું મારું.
નાના મનના માનવ વચ્ચે
વ્યર્થ જીવવું તારું મારું;
દોરંગી દુનિયા ચલ છોડી દઈએ
વિશ્વ વસવશું તારું મારણાં।

(‘અખંડ આનંદ’ ફેલ્પુઆરી-૮૨)

૫૩. વાસંતી વા

પત્ર ખર્યાનો બુક્ટાં જાડ,
કૂલ સૂકાયાં છોડ ઉજાડ,
વેરાન દીસો છે કુદરતા સારી,
પાનખર ઊલી આંગણ આવી!
ત્યારે વાયા વાસંતી વા,
કૂલ ખીટ્યાં ને પત્ર નવાં,
સુગંધ પ્રસરી ચોપાસ રૂડી,
ધરતી શાલે પ્રકુલ્પ બની.
અસ્તા તોનો ઉદ્ય છે યારો,
કુઃખ પદી તો સુખનો વારો,
મૃત્યુજાણો નવજીવન દાર,
શિશિર વીતો વસંત નિર્ધરિ!

૪૪. જીવન રમત સાત-તાલી!

ઉડે આકાશાં ઉંચે પંખીઓં

ઉડે ધરણાં એ ઉંચે ઉંચે,

જજર એની છે તો યે ધરા પર,

આંખો ખોડાણી નીચે નીચે!

ઉપર આકાશ છે ખુલ્લુ ઓપાસો,

મનને ગમતું સૌ ઝાલવાનું;

નીચે ધરા પર એવી ના મોકળાશ,

પગલાં ગણી ગણી ચાલવાનું.

તો યે ગણે ના દુનિયા ઉપરની,

અંતે આવે એ નીચે નીચે!

ઉડે પંખી લલે ઉંચે ઉંચે!

ધરતીના જીવને ભાયા ધરાની

આકાશ વિશયા તો ય ખાલી,

જન્માં જીવાં એ મારીમાં મળાં,

જીવન રમત સાત-તાલી!

જીવને જગતની જુદાઈ ખૂંચે,

ઉડે પંખી લલે ઉંચે ઉંચે!

૪૫. રાધા ઢૂંઠે જેમ કાનને...

(ગરખો)

અજવાળી રાત અમાસની હો રાજ,

ચાંદો ઉગ્યો ગગન-ગોખમાં,

નોરતાંની નવ નવ રાતડી હો માત,

ગરબે ધૂમે ગોરી ચોકમાં.

સોણે શાણગાર અંગ ઓપતા હો રાજ,

મુખે છે પાન તણાં બીડલાં,

ભાલે કુમકુમનો ચાંદલો હો માત,

પગે જગુંગ છે રણગણાં.

તાલી પડવે ત્રણ લોકમાં હો રાજ,

કોચલ-કંઠી ગુંજે ગીતડાં,

અંગનાનાં અંગ લંગ અનૂઢાં હો માત,

ચોરે ચકોર ચારુ ચિતડાં!

મેદી રંગાં હાથ પાની હો રાજ,

ખંજન લાલ ગાલ શોલતાં,

શાણી સાહેલી સંગ રંગાં હો માત,

ધૂમતાં નયન કોને ગોતતાં?

દોડે ચરણ, આંખ ખોજતી હો રાજ,

પ્રેમીનાં આજ હશે પારખાં,

રાધા ઢૂંઠે જેમ કાનને હો માત

હૈયાના હારને પ્રામલા॥

૫૭. નજર!

દૂરેથી હેખી હેગા ફેરવ્યાં તો,
શરમ હશે કે રીસા એ નયનમાં
જાણી શક્યો ના, કિંતુ એ નજરે
કામણ કીધાં'તાં મારા હદ્યમાં!

વિદ્વળ થયું ચિત્ત, નાખીશ નહિ શું
જતાં જતાં એક નજર નયનથી?
સંતોષ મોટો હશે એ જ મારો,
ઈચ્છા નથી રે તારા વચનની.

જૂડી અરે પણ તું બાજુમાં ત્યાં,
વળી,... અરે ગઈ! શું જોશો ન સાગું?
પણ હાશ વળતાં વળતાં તો ફેંકી
નજર વક કે સર્વ પામી ગયો હું!

(‘ભલાભલ યુલ્ક’ - સપેન્સ-૧૯૭૨)

૫૭. નવ પ્રાણ પ્રગટ્યાં!

(વસંતનાં વધ્યામણાં)

“ગઈ કાલ સુધી નગન હતાં ને
આજે થયું શું? નવ વજા ધ્યાં!
નવાં પુષ્પ ને પત્ર સજ્યાં તમે તો,
આંખોથી આવે ટહુકો મધુરો!
થયું શું આજે? નો'તુ શું કાલે?
બની મત્ત સૌ આ જન કેમ મ્હાલે?”
સુણી પ્રશ્ન મારો કુદરતા હસીનો
કહી રહી ત્યાં બની મસ્ત જાણો :
‘આજે પધાર્યા ઝતુરાજ આંગણા
ભરી હવામાં ફુલડાંની ફોરમ!
શોલી રહાં આ વૃક્ષાં નો વેલી.
આંખો લચયો મોરથી આજ ફોરે,
ગીતો મધુરાં કોડિલ ગુંજે છે.
રસ રંગ સુગંધે હૈયાં દૂધ્યાં નો
નવ પ્રાણ પ્રગટ્યા પૃથ્વી વિષે છે!’

૫૮. તને જોતાં જ...!

તને જોતાં જ પ્રિયે જાગો છે કલ્પના,
ન હોય પાસે તું તો એ ય દૂર લાગો છે!
આંખોમાં તારી ના જ્યોતિ છે સૂર્યની,
ચાંદથી અધિક એ શીતલ મને લાગો છે!
શીતલ છે તોય ના કંડક એ આપતી,
ઓને જોતાં જ ઉરે અગનજગત લાગો છે!
મુખને હું જોઈ તારા લૂલું છું ચાંદ ઘડી,
હૈયાને શીદ મારા કુમારા ઓની સાલે છે?
કોમલતર અંગ તારું નાજુક છે કલી થકી,
દુજાય મારીને તો ય એ હરાવે છે!
વેણવેણે જરે અમૃતા તાવ મુખ થકી
મૂછિત મને તો ય અલી શીદ એ બનાવે છે?
તારાથી દૂર રહી જીવી ના શકું ઘડી,
સાનિધ્ય તારું તો ય મને તો સત્તાવે છે!
યુગોથી અપોળાખી તને, શક ના એમાં કશો,
તો ય શીદ અજાણી આજ તું લાગો છે?
હતું જે કાલ તેથી નવું ના આજ તુંમાં,
પળે પળે તો ય તું નવી જ મને લાસે છે!

(ભડુભાસ્કર)

૫૯. રક્ષા તારી મળી બેન મારી

રક્ષા તારી મળી બેન મારી,
ઉર્મિ-સાગર ઉમટ્યા હદ્યમાં,
સાત સમંદર પારે વસી તું,
તો ય જાણો અહીં છે નજીકમાં!
સુખ શાંતિ પ્રાર્થી દીર્ઘાયુ મારું,
સૂતર તાંત્રણો તે કીધો અમૂલો,
અખંડ સૌલાય હજો બેન તારું,
પચિત્ર પ્રેમનાં પ્રતીક ભાઈ બેનાં!

૫૮-A ત્રણા છાઈનુ

<p>(૧) પૂર્વાકાશો જો ચંદ્ર ઉગો, રંજિત પઞ્ચિમે ભાનું!</p>	<p>(૨) કંટક કેડી જુવન તોયે, ના છે ફૂલ વિહોણું!</p>
--	--

(૩)
મળીયાં મેળે,
દ્યૂમ્યાં સૌ ચકડોળે,
છૂટાં પડીયાં!

૬૦. દાદા, દીકરી દીધી છો...

(લોકગીતનાં દાણ)

દાદા દીકરી દીધી હો મોટે ઘેર,
દાદા વીવા કીધ્યા રે રૂડી પેર.

દાદા સાસુ સાપણા હો મોટે ઘેર,
વહુ પર વરસાવે કાળો રે કેર!

દાદા સસરો સીધો રે મોટે ઘેર,
પણ બેરીથી બીતો રે ઢેરનો ઢેર!

દાદા જેઠ જખરો હો મોટે ઘેર,
ચીકણો ઓનો એ ગુંડર-ખેર!

દાદા જાલિમ જેઠાણી હો મોટે ઘેર,
હેચાણી સાથે એ શાખે વેર!

દાદા દિયર ટાયલો હો મોટે ઘેર,
ભાલીને પૈસે એ કરતો લેર!

દાદા નણદી નખરાળી હો મોટે ઘેર,
એ તો ભોજાઈ માટે રે કડળી ઝેર!

દાદા પરણો માવડિયો હો મોટે ઘેર,
ના કમાય કાવડિયો એ તો યે શેર!

દાદા કેવો કળજોગ હો મોટે ઘેર,
વહુને માથે ત્યાં દખનાં ઢેર!

દાદા નાના મનના લોક મોટે ઘેર,
તમે દીકરી દીધી શીઠ એવે ઘેર?

(અખંડ આનંદ - ૩૧-૭-૭૮)

૬૧. ગમે છે!

(ગાંગલ)

મને યુવાનીની મસ્તી ને તંદુરસ્તી ગમે છે,
ઘડી રવરણં ઓનો ને હેહ-કખી ગમે છે!

ગર્વિષ કો પૌવના તણા રૂપના સાગાર મહીં
સનાન તો શું? કરલી દિંગામસ્તી ગમે છે!

માર ખાવાની મને ટેથ સહેજે ના સાનમ,
નયનબદ્ધ ચલાવતાં તમારી જખરજસ્તી ગમે છે!

ઓકાડી છું જુવનમાં, રહું લટકતો ઓકલો,
અંતરગોખે કિંતુ તમારી ધૂપવવી હસ્તી ગમે છે!

હિમાતય ચઢવા હોશ ને ઉડવું છે અવકાશમાં,
સૂના કો અંતરની તો યે બનવું વસ્તી ગમે છે!

ચહું ના હું પુસ્તકો કે વૃત્તપત્રો રસભયા,
છપાઈ કિંતુ છબી તમારી તે પેપરની પસ્તી ગમે છે!

૬૨. ચંદ્ર સફર

ધન્ય માનવ તું થયો,
ચંદ્ર પર તેં પગ ધયો!
અવનિ છોડી આકાશ વીંધી
અવકાશનીયે પાર ગયો,
સ્વર્ગ કારે પહોંચી સ્વર્યં
ધરતી પર પાણો ફ્યો!
ધન્ય માનવ તું થયો.
લખ્ય કલ્પન પુગો સોખ્યાં
આજ તેં પ્રત્યક્ષા કર્યા,
રૂપેરી ચંદ્ર-સૃષ્ટિનાં યે
સદ્ગુરે દર્શને કર્યા!
અપૂર્વ સાહસ આ નિહાળી
પ્રભુ પોતે ખુશ થયો!
ધન્ય માનવ તું થયો!

(ભાગ્યભાગ - ઓગસ્ટ-૬૬)

૬૨-A પાનખરે કોણા..? (મુક્તક)

અંબા મહોર્યા, કોયલ ટહૂકી,
વસંત જીવનની લાગે છે,
પાનખરે કોણ પાસ ફરકરો?
પોતાના ય દૂર ભાગે છે!

૬૩. એ વાત ના સમજાય છે!

(ગંગા)

મને આ જગત તણી એ વાત ના સમજાય છે,
કે ધરાયેલા જનો શાને હજું ખાયે જાય છે!
ભૂખ્યા તડપતા કેંક જન એક બાજુ જોઉ છુ,
અન્ય સ્થળો લંડારમાં અન્ન સડતાં જાય છે!
પૈ પૈ માટે લિક્ષા યાચે, સૌંકડો આ દેશમાં,
બેંકો મહીં જમા કરેડો, તે કોટી કમાયે જાય છે!
લાજ-ઢંકણ વસ્ત્ર વિનાનાં જોયા છે જન કે જગે,
સ્પર્શયા વિના સૂટ સૌંકડો પડ્યા કહોવાયે જાય છે!
સહચ સૂતા જોઉ હું સથવાર શોધી ફૂટપાથનો,
સૂમસામ પડ્યા ખેલો મહીં ના કોઈ રહેવા જાય છે!
ચૂંટણીના આકાશમાં પતંગ ચાગે છે અવનવા,
કોઈના પોણિયાને કિંતુ કુદુંય કાપી જાય છે!
ચુનાવમાં ઊલા રહી દિલ્હી રહોંચે સોવકો,
જીતે તો પ્રધાન બને, હારે ગવર્નર થાયી છે!
મને આ જગત તણી એ વાત ના સમજાય છે,
કે સાત સાંધતાં પૂર્વ શાને તેર તૂટી જાય છે!

(સંસ્કાર, ૫-૧૨-૬૬)

૬૪. સર્જયાં શાને? (ગરબો)

(જનનીની જોડ સખી નહિ જડે રે લોલ... એ રાગ)

પરણીને આજ બની પારકી રે લોલ,
સાસરીયે શાણી બેનાં જાય રે,
 ધિયરનાં પ્રેમ સખી નહિ ભળી રે લોલ..
નયને નિહાળ્યો નથી કોઈ હી રે લોલ
 તેની સાથે તે શીદ જાય રે? - ધિયરનો પ્રેમ....
મમતા વિસારી એણો માતની રે લોલ,
 રડતી આંખલડી ચોધાર રે, - ધિયરનો પ્રેમ....
પિતાનો ખાર શું ન સાંલળો રે લોલ?
 લડાવી લાડ કીધાં વ્હાલ રે - ધિયરનો પ્રેમ....
આંખે વીરાની ઠર્યાં આંસુડાં રે લોલ,
 હેયે લર્યું છે જેને હેત રે - ધિયરનો પ્રેમ....
બોલી શકે ના તુજ બેનરી રે લોલ,
 કૂમો ભરસાયો એને કંઠ રે - ધિયરનો પ્રેમ....
ભારી છે લેટે તને ભાવથી રે લોલ,
 સહેલી ના દેતી વિદાય રે - ધિયરનો પ્રેમ....
સખીઓનો સ્નેહ કાં ન સાંલળો રે લોલ,
 ખેલ્યાં કૂદયાં સદા સાથ રે - ધિયરનો પ્રેમ....
મામાનું મન નથી માનતું રે લોલ,
 માઝી જો દે છે ઉપહાર રે - ધિયરનો પ્રેમ....
સાથે જો બેઠો હસે સાથબો રે લોલ,
 હેયે હરખ ના સમાય રે - ધિયરનો પ્રેમ....

જાણ્યો ના એને કઢી ન ઓળખ્યો રે લોલ,

લાગ્યો એની કયાંથી ગ્રીત રે? ધિયરનો પ્રેમ...

છલકાતી આંખ તારી ય છોડતાં રે લોલ,

સ્નેહી સગાંનો સહુ સાથ રે - ધિયરનો પ્રેમ...

છોડીને તો ય શીદ જાય છે રે લોલ,

સમજુ શકું ન હું કાંઈ રે - ધિયરનો પ્રેમ...

ઘૂંઘટ ખસેડી બોલી કાનમાં રે લોલ,

સાસરિયે જતી સખી એમ જો:

“સમજુ ના શાણી સખી આટલું રે લોલ?

સર્જયાં વ્હાલી સખી આપણો રે લોલ,

એકાકી જુવન જે અન્યનાં

બનાવી બેલડી દીપાવલ્યા રે લોલ.”

સમજુ હું યે ગઈ સાનમાં રે લોલ,

હસતે મુખે દીધી વિદાય રે -

મહિયર મૂકીને સહિયર નીસરી રે લોલ!

(‘ખાલદુષ પુષ્ક’ મે - ૧૯૫૬)

૬૫. બે ચિત્ર

સુધારો કૂલ ઉદ્ઘાને, નિમંત્રે સ્નેહથી સૌને,
 ‘પધારો સુગંધ લેવાને, ખીલયું હું આપને માટે.
 ચહો જો શંગને માશ, ગમે સુગંધ કે રસ
 રીતો મુજ રૂપથી તોયે, બનું બડલાગી સેવક હું.’
 વિચારે માનવી મનમાં: ‘અધિક કાં અન્યની પાસે?
 અવરનું હું પડાવું તો જીવન આ ધાર્ય બી જાશો!
 દઉં ના કોઈને કાંઈ, લઉ સિકૃતથી સૌનું,
 ફરું મોટર, વસ્તુ ખેલે, બનું બડલાગી ત્યારે હું’
 નિષણી લિન્ન બે ચિત્રો, વિચારે હું વરાયો ત્યારે:
 ગાણું મહાન માનવ કે ખીલે જે કૂલ ઉદ્ઘાને?

(‘બહાલકુ ચિત્ર’ ૧૦-૧૧-૬૬)

૬૫-A મુક્તક

કાંકરા નાખી કુંડાળાં ના કર,
 દીન્સાનથી ના, દીશરથી તો ડર.

૬૬. આ જીવન છે ગંગાવાત!

આ જીવન છે ગંગાવાત,
 કઢી દિન અહીં કઢી છે રાત,
 આ જીવન છે ગંગાવાત!

એકના થાયે આઠ અહીં,
 સોના થાયે શૂન્ય કઢી,
 પૈસે પરખાયે જત-કજાત,
 આ જીવન છે ગંગાવાત!

સ્નેહ કઢી તમ સાથે કરે,
 એ જ અવર દિન છેખ ધરે.
 સરવર મનાયે કઢી પ્રપાત,
 આ જીવન છે ગંગાવાત!

સત્તની વાતો સૌ કો કરે,
 અસત્ત વિના ના કાંઈ વહે,
 મધ્યાહનને પણ કહે એ રાત,
 આ જીવન છે ગંગાવાત!

ધર્માત્મા આ જગન્ના જુઓ,
 માથે તિલક ધરખાં ઢીલો,

કિંતુ એકના માગે સપાત,
આ જીવન છે જંગાવાત!

સાવધ આ દુનિયાથી રહેજો,
જોઈ વિચારી પગલાં લરજો,
અકળો પણ અહીં આવે ઘાત,
આ જીવન છે જંગાવાત!

(‘બાળભક્ત પુષ્ક’ - જૂન’૬૧)

૫૫-A મુક્તાક

શ્રદ્ધા-દીપ પ્રગાટ્યો હૈયે

રાતી કાળી અજવાળી થઈ,
વસુધા બની કુટુંબ મારં
અમાસ દિવાળી થઈ!

૬૭. વસંત બાલા

કાળી નથી ઓ કોયલ તું,
છે નિર્ભલ જલ જમ શેતા,
ગીત તારાં સુણી મધુરાં,
કઢી ન લરાય અમ પોટ.

કંઠ મધુરા પોપટના ને મોરના ટઙુકાર,
ભૂલાવી દેતી તું તો, ધન્ય તુજ અવતાર.

વસંત તણી ઓ બાલા,
કર હજુ એક ટઙુકાર,
તુજ ગીત મધુરાં સુણ્યા વિના
અમનો પડે ન ચેન લગાર.

સાક્ષાત દેવી શારદાએ આપ્યો તને સુર્કંઠ,
મધુર એ કંઠ વડે તું શીર્જવીશ શિરોમણિ સંત.

‘કૂં’ તણા તુજ કલરવ,
શર્તો છે મુજ મન,
દરેક ઉદાસી જીવનો
તો આપો અતિ આનંદ.

નિરાલિમાની ને નાનકડો નિર્ભલ તારો દેણ,
ધન્ય છે તે જીવને પામે છે એ જેહં...

કાળી	તાનો	કહી	ના	શકું
કાળા	રંગાથી		શું?	
શુદ્ધ	હદ્ય	જેનાં	જગો	
શ્રોત		માનું		હું.

શ્રોત સ્વાંગમાં સજજ થઈને કર્મ કરે જે કાળાં,
કાળા એવા જન ઘરાં, તું શુદ્ધ વસંતની બાળા.

૬૭-A મુક્તાક

ત્યારે હું ધારો મોટો થઈ ગાયો,
જ્યારે હું 'સ્વ'થી પર થઈ રહ્યો!

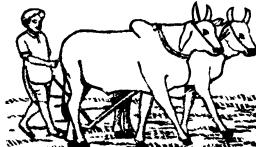
૬૮. રાધા રટતી શયામ

વરસો ગગનથી નીર
જ્હાલ જાણો માડીનું,
વાકળ છાયો ચાંદ
મુખ શર્માલી લારીનું!
નદીએ ઉમટયાં પૂર,
ઘૌષન હેલે ચન્દ્યું,
પ્રગાંધ્યું ધરતી નૂર,
લીલી ચાદર મન્દું!

જગ્યો ધરતી જાયો,
ખેતર ખેડે હોશે,
કણાથી કરશો મણા,
જગ વિસમયથી જોશે!
વીજ ચમકે આકાશ
કે ચપલા ચૌટે સરકે?
મધૂર ગાએ મલદાર
નખોઢા ધૂંઘટ મલકે!

વસમો વખ્યા-વૈલવ
વિરહીને મન લાગો,

રાધા રટતી શયામ
યમુનાને તટ જગો!

(‘ગુજરાત’ પાણીક સાપેન્સ-૧૯૮૬)

૬૮. હૈયું તારું હેત-હૂંકાળું

મુખથી તારા શાખો સરે,

જાણો જૂઈથી ફૂલડાં જરે,

અવાજ ભીઠો કોયલ-ટફુકો

નેહલથ્યો નવવધુનો છણકો!

આંખો કેવી કામણગારી,

મુજઘાવતી શ્રી કો પનિહારી!

કેશ-કલાપે ફૂલ જે શોલે,

સુંધરા એને ભમરા લોલે.

હદ્ય ધબકતાં ઊંચી નીચી

સેર સુવર્ણ ધન્યા થાતી!

સરસર હેલે પંકજ ડોલે,

સીનો ધડકે તેની તોલે!

ખોતી ખાળા મહા બડલાગી

રહે સદા તુજ હૈયે લાગી!

મુખ ખીલેલુંપુષ્પ ગુલાબી,

નયન હળોલાં, ખાલી શરાબી!

કુંગાન કાંડે ખન્દનન ખનકે,

પાયે ઝાંગર જીણાં રણકે.

દીપે ચાંદલે લાલ રૂપાળું,

હૈયું તારું હેત-હૂંકાળું!

જશ જરીખું મુખ તુજ મલકે.

અંતર આનંદ-સાગર છલકે.

હેતલથ્યો લી ગુસ્સો તારો,
આધાર જીવનનો બનતો મારો.

હસે રીસે તું સરખું મારે-
જીવન પ્રિયા હે તુજ સહારે!

૭૦. મારે!

(ગણગ)

તમે ચાહો તે ચાહવું મારે,
તમે કહો તે માનવું મારે।
આં તમોને લાગતું તો
મુખે ના બોલવું મારે,
ઓછું તમોને આવતું જો,
મૌન નહિ તોડવું મારે!
પણો તમારા પ્રેમના
પ્રતિદિન પામું પોપટાં,
સબરુ થયાં તો મૌન ઉલાં,
કહો શું ધારવું મારે?
હજારો વાત હૈયામાં
યુગ્મોથી સંતાઈ બેઠી છે,
સુણવા નહિ તત્પર તમે તો
હુદય કયાં ખોલવું મારે?
ઇશારે આંખના તમ હું
સદાયે નાચતો રેતો,
નયન નીચાં તમે દળયાં,
હવે વિષ ઘોળવું મારે!
તમારા પ્રેમનો ઘાસો,
ભૂખ્યો છું ઇશ્કનો ભારે,

નહિ પામી શકું એ જો

જગત તો છોડવું મારે!

નથી ફરિયાદ મારી કો

લલે હો આહ અંતરમાં,

બને જલદી તમે આવો

હવે મુખ મોડવું મારે!

૭૦-A મુક્તાક

ચોખમાં આવાસ અંગાળા મારાં,

હૈયું ફોરતું ફૂલ;

ઘર ઘર દિવાળી દીપ પ્રગાટાવ્યુ

અંતર પ્રેમપ્રયુર.

૭૧. લાગે છે!

(ગાંગલ)

તમારા આવ્યાનો અણસપાર લાગે છે,
ભર્યા ભર્યા તેથી જ તો સંસપાર લાગે છે!
હવા કહી ગઈ કાનમાં છૂફી રીતે એટલું:
'અંતર-આંગણ આજ જોને, કોનો સંચાર લાગે છે!'
અચિન્ત્યાં ફૂલડાં રહ્યાં મેંકી ઉઠ્યાં રહીએ બાગનાં?
જાંચતાં માલુમ પડ્યું: તમારા દીકાર લાગે છે!
મળ્યાં'તાં એક હી ત્યારે, લલે બોલ્યાં મુખે ના કાંઈ,
તમારા મૌનમાં પ્રિયે શબ્દોના ભંડાર લાગે છે!
આવી મળો જો એકલાં, વધુ નહિ તો ઘડી કઢી,
કાણ તમારા નિલનની પણ, છુપનનો સાર લાગે છે!
અળગાં રહો એ ઉચિત છે, સાનિધ્યને લાયક ન હું,
પળબર નજર પડતાં તમારી, બેડો થયો પાર લાગે છે!
સ્મિત વેરો તમે તો તો, નિલોકનું હું રાજ પામું,
રીસના છણકેય તમારા, બસ ખાર જ ખાર લાગે છે!

(‘ભંગલાસકર’ જુલાઈ-૭૩)

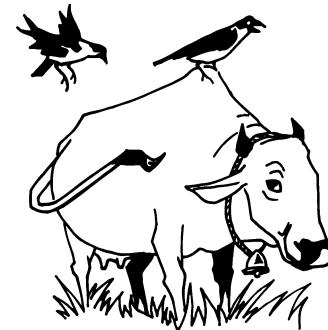
૭૧-A ખોરાક (મુક્તક)

ધનિકો પેટ ભરે પૈસે
ને પ્રિયા ભરે પત્રોથી,
સેવક પેટ ભરે હોદે
ને જનતા કોરાં સૂઝોથી!

૭૨. તો ય

કોથલને કો નથી કે'તું તું ગા,
વસંતે તોય એ તો ગાય છે!
સહિતને કો નથી કે'તું તું જા,
સમુક્કે તો ય એ સમાય છે!
અમરને કો' નિમંત્રણ ના હેતું કઢી,
સુખન સંગે સ્નેહ રો સધાય છે!
‘પી...પી’ પુકારે ખ્યાસાં ચાતક
એને મેઘ વારિ પાય છે!
કોણ કહે છે ગાયને ભૂખ્યું હશે
વત્સ? તો ય એ તો ધાય છે!
મનને મુજ નથી કે'તો ‘તું જા’,
સૌન્દર્ય પાસ તો ય એ તો જાય છે!

(‘ભંગલાસ યુવક’ - જાન્યુ-ફેબ્રુ-૧૯૭૪)

૭૩. પાગલ કહે છે!

નથી દીવાનો, ધું અસ્તાનો,
ઇતાં દુનિયા પાગલ કહે છે,
ગાંધીને ગોળીએ હેનાર
પાપીઓ મને પાગલ કહે છે!
કણાં ધોળાં કીધાં ના મેં
કમાયો ના ધન તેથી,
બાધાચારે અમીર બનેલા
કુદ્ધો મને પાગલ કહે છો!
ઉઠાવી સાહિત્ય અવસ્થાનું
બની શક્યો ન લેખક મોટો,
અન્યના આધારથી લખનાર
ઢોંગી મને પાગલ કહે છે!
ચૂંટણીમાં જીતી શક્યો ના,
થોડા મતથી હારી ગયો,
વોટ અચીછી વિજયી થનાર
પાખંડી મને પાગલ કહે છો!
સેવા કરી સમાજની મેં,
બદલો માગયો કદી ન કાંઈ,
સેવક કહાવી સાહેબ બનેલા
સ્વાર્થી મને પાગલ કહે છે!
ભલો કહો પાગલ મને,
પાગલ આવો રહીશ સઢા,

પરીક્ષા કરશે પ્રલુ કદી
કોણ કોને પાગલ કહે છે!

(‘ભાષાભષ યુવક’ એપ્રિલ-૭૪)

૭૩-A મુક્તાક

સીતાને ય સોનાની કાંચળીનો મોછ થયો,
રાવણ કોઈ અમસ્તા નથી આવતા!

૭૪. પ્રકારા દઈ શકતો નથી!

(ગાંધી)

લેખક છું છતાં આજે કશું લખી શકતો નથી,
કવિ કહે છે લોક કિંતુ કાંઈ કવી શકતો નથી!

હિમાલય હું ચઢેલો છું, શ્રમની ના ફિકર કશી,
કોણ જાણો આજ શાથી ઉબર ઉલંઘી શકતો નથી!

તોષન એવાં કીધાં છે મેં, ભગવાન પણ થાક્યો હો,
આજ ભસ્તી તણું તો યે સ્વભન સેવી શકતો નથી!

ઉજાગારા આખી રાતના અગણિત વાર મેં કર્યા,
આજ પલકવાર પાંપણ હું ઉધારી શકતો નથી!

ભાષણ કીધાં છે સેંકડો, શ્રોતા ભગવાન થઈ સૂરણતા,
હાશ આજે એજ હું હરફ ઉચ્ચારી શકતો નથી!

બધ્યાચારી સમાજ આપો, ઓથાર ચાંચ્યા અંતર સહુ,
'ચંદ્ર' પડ્યો રાહુ મુખે, પ્રકારા દઈ શકતો નથી!

(‘બાહુભક્ત યુવક’ જૂન-૧૯૭૪)

૭૫. જગા આ વિચિત્ર!

નિર્ધિથે નિહાળો ગગન તારલા ને
ઝિતિજે એ ભાળો હળત તેજ કુલ,
ઉદ્ઘિ ઉંતા તરંગ કોટી કાણામાં,
ધરા ખડકતી ગા ધાન્ય કેરા!
વિરાટ શક્તિ અહો વિશ્વેવા
નિહાળતું વિશ્વ પ્રતિકાણ તથાપિ
અસ્તિત્વ તાં સાશંક લાવે
ચર્ચો સદી, જગા આ વિચિત્ર!

(‘બાહુભક્ત યુવક’)

૭૫-A બે છાઈકુ

(૧)

પાતાળ પાણી,
ધ્યાસ સહિરા સમી,
ના રસ્તી ડોલ!

(૨)

ઉદ્દ્યાટનો
સમારંભોથી થાક્યા
પ્રધાન ધ્યારા!

૭૬. શીદ?

નિકાલનું ના મને છે જ્ઞાન,
અરે નહિ કાલ તરણું ય ભાન,
જાણું ન શું છું, શું હું ધ્વાનો,
સફળ થશે વા નિઝળ જ્વાનો
જન્મ, ન કાંઈ અંદાજ મુજને.
હા, ખ્યાલ મને ફક્ત એ જ છે કે-
થશે બુલું તો ય તે શુલ અર્થે!
સંધ્યા મહીં લાચિ ઉષા નિહાળું,
ગ્રીઘ ઓથે હું વસંત ભાળું,
મૃત્યુ મહીં નવજીવન પ્રવેશ,
પછી કરું શીદ ચિંતા હું લેશ?

(“ભાષાભક્ત યુવક”)

૭૬—A છાઈકુ
સાસરવાસો
માડી સાગરવાસો,
દુષ્કર ખાસો!

૭૭. ગીત વિલુનાં ગાય!

વાદળની વીજળીમાં પ્રલુનો વાસ,
ગાગનના ગર્જનમાં ઈશરનો શાસ!
સાગરની વિશાળતા એ પ્રલુનું મન,
નદીનું વ્હેણ છે ઈશરનું ધન!
સૂરજનું તેજ તે પ્રભુ-પ્રસાદ,
પવનના સુસવાટે ઈશરનો નાદ!
પર્વતની ટોચ એ ઈશાનું ઈજન,
સંપત્તિ-સભર રચ્યું એણે તો વન!
પળે પળ મિલન અહીં પ્રલુનાં થાય,
સ્થળો સ્થળ ગીત બધાં વિલુનાં ગાય!

બે છાઈકુ

(૧)	(૨)
ગાગન ચાંદો	સાગર નીર
જોઈ એને સાગર	ગર્જ ભારે, શાણું એ
ઉછળે ઢાલો!	કેવું ગાગરે!

૭૮. મારી મહાનતા!

યુગોની અમાસોના અંધકારના થર
 મારી આસપાસ ઘર કરી ગયા છે,
 દૂર તો શું? આંખો મારી
 પંડને ય પેણી શકતી નથી!
 આવો અજ અંધ છતાં હું
 સંત મહંત તાંનિક થઈ ફરું છું,
 અલિમાનથી અક્કડ રહી.
 દેહ પર લગવાં ધરું છું,
 પ્રશંસકોથી ઘેરાઈને
 વાતો જ્ઞાનની કરું છું,
 ખુશામતથી ફૂલાઈને હું
 સંદ જેમ ચોપાસ ચરું છું,
 ને હાર તોરા પહેરી
 ગજથાં મૌઘી લેટોથી ભરી
 પાછો જાઉં છું મારા
 સમર્શિતોખા સાકાર સદનમાં!
 જો કે મારું એકાંત પીડે છે મને,
 કારણ, ત્યારે હું જોઉં છું
 મારું સાવ સા..ચ્યું સ્વરૂપ!
 કેવું ભદ્ર છે મારું સાચું સ્વરૂપ?!

બાપદે, બહી જાઉં છું હું એને જોઈને!

માટે જ એકાંત ટાળી હું હમેશાં
 ભક્તોથી ઘેરાઈ રહેવા ચહું છું!

લાલચુ લક્તોને અષ્ટમ્ભષ્ટમ્ભ સમજાવી,
 આશાનો એકાં દૂકડો ફેકી લરમાવું છું હું,
 કરી આપી કલ્યા કારી લેવાની

મને સારી ફાવટ છે!

પ્રસાદ દઈ પ્રાસાદ પામવાની

મને અદ્ભુત આવડત છે,

પોશ લરી પથરા ફેકવા જેવી

અનેક આગાહીઓ કરતો રહું છું હું-
 ક્યારેક ધૂળાનું ઢેકું પાંસરું પડી જાય છે,

ને મારું લાખેલું ભાવિ સાચું પડી જાય છે,
 ત્યારે મૂરબ લક્તો મારાં ચરણ ચૂંઝી જાય છે.

આમ મહાનતામાં મહાલી હું મારન પામું છું,
 ને શાધ્યાંધોના લોગો અહોનીશ આરામ પામું છું.

મહેનત વિના માનલેર પકવાન પામું છું,
 ને માગ્યા વિના ય માતબર દાન પામું છું!

ચિંતા માત્ર એક જ છે, મને-

મારું ખોખલાપણું કોઈ પારખી ન જાય,
 ને મહાનતાની મારી ગુરુચાવી કોઈ પાર્ખી ન જાય.

લોકોની અજાનતા ને અંધશ્રદ્ધા એ જ મારું બળ,
 એમાં જ મારાં સુખ, શાંતિ ને સલામતી.

માટે જ હું સાચા દિલથી પ્રલુને ગ્રાર્થું છું:
હે દેવ, અજ્ઞાનતા ને અંધશ્રદ્ધાયી
આ વિશ્વ સદા સલર રહો,
ને મારી ભાગ્યાવી મહાનતા અમર રહો!

૭૮-A કવિ

(મુક્તક)

ઇદ કરતાં કુછદે ચટ્ઠાં,
ચા છોડીને શરાબે વળ્યાં,
વધારી વાળ ગભ્ભો ધર્યો,
ત્યારે જ તો એ કવિ ઠર્યો!

૭૯. મારે અહું બાળવો છે!

રાપણ વસ્યો છે મારામાં, તેને માર્યો છે,
રામ સાથે લડીને મારે, મને તારવો છે.

પ્રલુ સેવાથી શું મળો : આરતી ને પ્રસાદ બે?
પાંડવ સાથે જંગો ચઢી, મારે ફૃષ્ણ ભાળવો છે.

સિદ્ધિની પરવા નથી, પ્રસિદ્ધિ ના પામવી;
નિષ્ફળ થઈ વાંખાર, મારે અહું બાળવો છે.

ડાહાજનો આ દુનિયાના, એમાંનો હું ઓક ના,
નરસૈયાના બીબામાં, મારે મને ઢાળવો છે.

ધનના દ્વાલે સુખેથી સુવે, લલે સૌ સંસારીઓ,
સમજ્યા સાચું સુખ મારે, દુઃખે સમય ગાળવો છે!

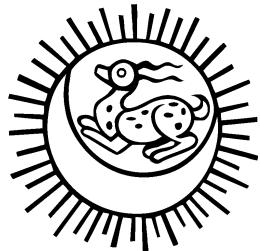
સો કીર્ત્વ સામે હો, ફીકર કરી છે ના મને,
દુઃશાસનને દૂરી મારે, દ્રોપદી કોલ પાળવો છે!

૮૦. ભાર લઈ ફરે છે

તરણુંય કુંગરનો ભાર લઈ ફરે છે,
કિનારા ય નદીનો પટ થૈ ઉલરે છે.
છેક સાગરને તળિયે છીપ લપાઈ હતી,
મરજુલ્લાં તોય મોતી લઈ નીસરે છે!
આમ તો વાઢળ પણ બિંધુનો વિસ્તાર છે,
વરસી પડે તો સાગર થઈ વિસ્તરે છે!
પંદગનો રંગ પીળો થાય તો જાણાજે:
ધૂંટાયેલ કસૂંખાનો કસ નીતરે છે!
'ચંદ્ર' પણ અંજાઈ ગયો તારલાના તેજથી,
ગહણા સૂરજને ય પરદાનશીન કરે છે!

(“ગુજરાત” પાંડિક)

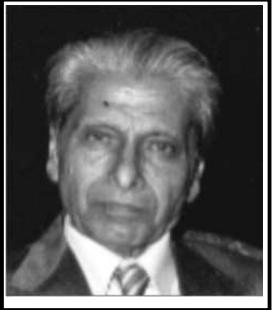

૮૧. અભિનંદન-વંદન

વાખાં ઘરનાં અંગણાં, જાળી ઝરાખા માળ,
ધોળી લીંતો હોશથી, કર્યું સૌ ઝકાય ઝાળ.
રંગ પૂર્યા નિજ ચોકમાં, ચીતરી વિવિધ લાત,
દીપોત્સવીના દીપથી રૂડી અજ્વાળી રાત.
ભલે કર્યા તેં માનવી વર્ષાન્તે સૌ કામ,
સુંદર આ તુજ કર્મથી ઉજ્જવળ થાસો ધામ.
પ્રશ્ન એક તો યે ભલા, પૂછું આ શુલ દિન,
'આતમ-દીપ પેટાલીઓ? અજ્વાળ્યું નિજ દિલ?'
જાળાં બાગ્યાં જેરનાં તુજ મન-મંહિર હોય,
દૂર કરે તે કેમ ના, શુલ આ અવસર તોય?
આતમને અજ્વાળીને નિર્ભળ કરીએ મન,
નૂતન વર્ષનાં સાર્થ એ અભિનંદન-વંદન.

લેખકનો પરિચય

નામ :- ચંદ્રકાન્ત હરગોવિંદાસ રાવ.
(M.A., M.Ed.)

જન્મ :- ૨-૨-૧૯૩૦

વતન :- અધ્યાલ્યા (જિ.ભરૂચ)

કર્મભૂમિ :- વડોદરા (૧૯૪૦ થી...)

અભ્યાસ :- એમ.એસ.યુનિવર્સિટી, વડોદરામાંથી બી.એ. (ઓનસ),
બી.એ., એમ.એ. અને એમ.એડ. જેવી ડિગ્રીઓ મેળવી. બી.એ.
માં આર.બી.જી.એચ. કાંટાવાલા પ્રાઈઝ અને એ.કે.ત્રિવેદી પ્રાઈઝ
મેળવ્યાં. કોલેજ કાળથી જ લેખન વાયનનો શોખ. એમ.એ.ના
અભ્યાસ દરમિયાન F.S.R. કાઉન્સિલમાં ચૂંટાયા.

- ૧૯૫૩ થી ૧૯૫૫ આચાર્ય : શ્રી નવદુર્ગા હાઈસ્કૂલ,
ઉમલ્લા.
- ૧૯૫૬ થી ૧૯૮૮ શ્રી નારાયણ હાઈસ્કૂલ વડોદરામાં
અધ્યાપન કાર્ય.
- વડોદરા શહેર માધ્યમિક શિક્ષક સંઘમાં ઉપપ્રમુખ અને
પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા.

- મહારાજા સયાજીરાવ યુનિવર્સિટી, વડોદરા જેવી
આંતરરાષ્ટ્રીયખ્યાત યુનિવર્સિટીની સેનેટમાં બે વાર
રસાકસીભરી ચૂંટણીમાં સેનેટર તરીકે ચૂંટાયા.
'ગુજરાતસમાચાર'માં 'દીવાદાંડી' અને 'સાંસારિકા' નામક
સામાહિક કોલમના પૂર્વ કટારલેખક.
- ગુજરાત રાજ્ય માધ્યમિક શિક્ષક સંઘ મહામંડળ,
અમદાવાદમાં ઉપપ્રમુખ તરીકે ચૂંટાયા.
- વડોદરા શહેર વાલી મંડળના પૂર્વમંત્રી અને ઉપપ્રમુખ.
- ગુજરાતની જીણીતી સાહિત્યિક સંસ્થા 'પ્રેમાનંદ સાહિત્ય
સભા' વડોદરાના વર્તમાન પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી.
- ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી (ગાંધીનગર)ની સામાન્ય
સભાના પ્રતિનિધિ (૨૦૦૩ થી...)
- ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ (અમદાવાદ)ની મધ્યસ્થ
સમિતિના સભ્ય (૨૦૦૫ થી...)
- 'પ્રેમદીવાની' થી 'કુમ કુમ પગલે' જેવી છ સામાજિક
નવલકથાઓ અને ચાર નવલિકા સંગ્રહો ('સ્નેહદીપ' –
'ધર ભણી' અને 'આંબાની ડાળે')ના લેખક તથા
'દુષ્ટદુષ્ટિયાં' અને 'ચાંદામામા પોળી' જેવા બાલકાવ્ય
સંગ્રહોના કવિ. 'ગૌરી મારા ગામની' (કાવ્ય સંગ્રહ)ના કવિ.

- બે નવલકથાઓ ધારાવાહિક રૂપે પણ પ્રગટ થઈ છે.
- ‘આકાશવાળી’ પરથી વાર્તાઓ, કાચ્યો, નાટકો, ચિંતનલેખો વગેરે પ્રસારિત થયાં છે અને થાય છે. ટી.વી. પરથી નાટકો ટેલીકાસ્ટ થયાં છે.
- **Reference India, Twentieth century Distinguished who is who** અને **Indo Arab who is who** જેવાં પાંચેક આંતરાષ્ટ્રીય ગ્રંથોમાં શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈનો પરિચય દુનિયાના લખ્યપ્રતિષ્ઠિત મહાનુભાવો સાથે પ્રગટ થયો છે.
- ‘ભ્રાન્થ મિત્ર મંડળ’ વડોદરાના પૂર્વ મંત્રી અને ‘વડોદરા ભ્રાન્થ સમાજ’ના સ્થાપક પ્રમુખ.
- કારેલી ભાગ, વડોદરામાં છાત્રાલય અને બે કોમ્પ્યુનીટી હોલ સાથે વિશાળ કેમ્પસ ધરાવતી શૈક્ષણિક સંસ્થા શ્રી ભ્રાન્થભાઈ વિદ્યોતેજક મંજળના પૂર્વ મંત્રી, ઉપપ્રમુખ, પ્રમુખ અને ટ્રસ્ટી.
- ‘ભાવું ભાસ્કર’ (માસિક)ના તંત્રી લગભગ ઉર વર્ષની તંત્રી તરીકેની સેવા.
- શ્રી ભ્રાન્થભાઈ વિદ્યોતેજક મંડળે સન્માન કરી રૂ. એક લાખની ઘેલી શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈને અર્પણ કરી હતી, જેમાં રૂ. પાંચ હજાર ઉમેરી તેમણે સંસ્થાને પરત કરી હતી.
- તેમના ધર્મપત્ની સૌ. કલાબેન જાણીતા લેખક પત્રકાર સ્વ.
- શ્રી પ્રહલાદભાઈ ભ્રાન્થભાઈ (અમદાવાદ)નાં પુત્રી છે. અને ‘ભ્રાન્થભાઈ ભગ્નિની મંડળ’, વડોદરાનાં પૂર્વપ્રમુખ છે.
- ‘દૂરદર્શન’(અમદાવાદ) પરથી શ્રી ચંદ્રકાન્તભાઈની દીર્ઘ સાહિત્યિક સફર એમની મુલાકાતરૂપે ટેલીકાસ્ટ થઈ છે.